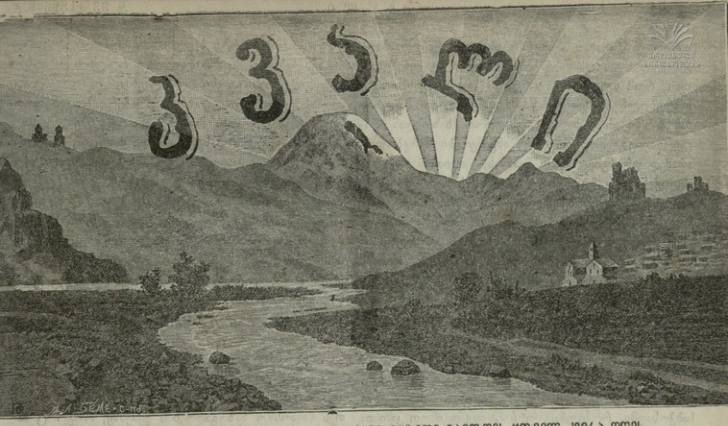

ᲡᲐᲚᲘᲢᲔᲠᲐᲢᲣᲠᲝ ᲓᲐ ᲡᲐᲛᲔᲪᲜᲘᲔᲠᲝ ᲜᲐᲬᲘᲚᲝᲑᲘᲡᲐᲜᲘ ᲒᲐᲖᲗᲔᲑᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲛᲓᲘᲡ ᲞᲝᲚᲔᲒᲘᲡ ᲙᲘᲠᲘᲚᲝᲡ ᲓᲦᲔ

№ 33 ᲐᲒᲕᲘᲡᲢᲝ 4 1896 წ. № 33

ᲨᲘᲜᲐᲐᲠᲡᲘ: ფოთის საგაჭრო ნაესადგური და მისი ახალი ხანა.—სხვა-და-სხვა ამბავი.—საყურადღებო ამბები.—ᲒᲐᲜᲯᲐᲚᲔᲚᲘᲡ (ᲒᲐᲠᲔᲯᲘ).—ᲨᲣᲨᲐᲚᲘᲡ ᲜᲐᲬᲘᲜᲐᲛᲘ, ᲚᲔᲥᲪᲘᲐ.—ᲖᲦᲐᲠᲘᲡ ᲡᲘᲪᲘᲪᲮᲚᲘᲡ.—ᲛᲔᲪᲘᲠᲔ ᲨᲣᲜᲘᲡᲐᲜᲘ (დასასრული) ოᲠᲪᲘᲐ ᲐᲛᲑᲐᲑᲘᲡ.—ᲛᲐᲢᲠᲐᲪᲘᲜᲘᲡ (Წ. ᲒᲐᲜᲯᲐᲠᲘᲡ ᲛᲘᲜᲐᲛᲐᲯ) Მ. ᲛᲣᲜᲘᲡ-ᲒᲐᲚᲚᲘᲡ.—ᲡᲘᲠᲩᲮᲘ ᲐᲛᲑᲐᲕᲘ—ᲯᲝᲠᲯᲘᲐ ᲢᲔᲠᲔᲜᲘᲡ (ᲘᲜᲒᲚᲘᲡᲣᲠᲘᲓᲐᲜ), ᲛᲔᲒᲚᲘᲡᲣᲚᲘ ᲥᲐᲚᲘᲡ.—ᲙᲣᲠᲘᲛᲘ ᲒᲐᲜᲪᲮᲝᲓᲔᲑᲘᲡᲐᲜᲘ.—

ფოთის საგაჭრო ნაესადგური და მისი ახალი ხანა.

ᲐᲛ დღეებში გამოსულ მთავრობის დაკანონებათა და განკარგულებათა კრებულში დასტამბულია უმაღლესად დამტკიცებული მინისტრთა კომიტეტის დადგენილება, რომელიც მოხდა იენისის 21 1896 წელსა, ფოთის ქალაქის საეალდებულო სესხის აღების შესახებ, რომელიც უნდა მოხმარდეს ფოთ-საეე პორტის გაგანიერებას. ამისთანაეე ᲛᲘᲜᲘᲡᲢᲠᲗᲐ ᲙᲘᲗᲮᲘᲢᲘᲡ დადგენილებაში მოხსენებულია, რომ ამ გვართ გადაკეთებული და გაუმჯობესებული პორტი უნდა გადაეცესო ფოთის ქალაქის საზოგადო გამგეობას საწარმოებლათ და ქალაქის საკეთილდღეოთო. მას შემდეგ, რაც ფოთის პორტის საქმე მისმა უწინდელმა ამშენებლებმა და დედინაცვლებმა, რომელ-თა შორის ბ. შეეროეს თეალსაჩინო ადგილი უჭირავს, იმ-ენით გაეუუქეს ᲡᲐ შეაყენეს, რომ ალარ იყო არაეითარი სახსარი, არ იკოდენ, ფოთის პორტს როდის ეღირსებოდდა ოდესმე საღთის ძილიდან გამოარეეეა და გამოფხიზლეება. წინათ თეით ფოთის ქალაქის გამგეობამ ბეერჯელ იშუამდგომლა, რომ რამე ღონისძიებით მთავრობას კეთილენება და ფოთის პორტის გაუმჯობესობა ეკისრა; მაგრამ მთავრობა ისეთი ცუდი თვალით უყურებდა ფოთის პორტის საქმეს, საცა ამდენი მილიონები ზღვის ჯურღმულში ჩალუპეს გენიოს ინჟენერებმა და პორტი მაინც ვერ გაკეთეს, რომ 1892 წელს ფოთის გამგეობას სამინისტროდან მეტათ ცივი უარი შემოუთვალეს: ფინანსის მინისტრს განაცხადეთ, შეუძლებელია, რომ ფოთის პორტის გასუფჯობესებლათ მთავრობამ ნება მისცეს, ხაზინიდან რამე ფული გაიტანონო. ასეთს უნუკეშო მდგომარეობაში იყო ფოთის პორტის საქმე, რომ-ა 1894 წლის გასულს ფოთის ახალი ქალაქის საბჭო ამოარჩა და ამან ქალაქის თავეთ ბატ. ნ. ი. ნიკოლაძეს მოუწოდა.

ახალ ამორჩეულმა ქალაქის საბჭომ და მისმა თავმა მიიღეს ფოთის ქალაქის საქმეები ფრიად უნუგეშო მდგომარეობაშ. ფოთის პორტის საქმეს საუკეთოთ მიძინებოდ და უამისოთ ქალაქის წარმატება შეუძლებელი იყო. ახალმა საბჭომ ამ გარემოებას დიდი ყურადღება მიაქცია და გადაწყეტეს, ყოველი თავისი ღონისძიებით შეეწყალა ეს საქმე და დაწერილებით მოსაზრებული და ყოველ მხრით აწონილ-დაწონილი მოხსენება წარედგინა მთავრობისათვის

ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲡᲐᲮᲚᲗᲐ ᲑᲘᲑᲚᲘᲝᲗᲔᲙᲐ

ფოთის პორტის გასაუმჯობესებლათ. ფოთის ახალი ქალაქის თავი და მისი სამეჯო ლრმათ დაჯერებული იყო, რომ თუ ფოთის გემეკობა პრაკტიკულათ მოსაზრებულს საქმეს წინ წაიმძღვანებდა და მთავრობას პირში არ მიახლიდა, უსათუოთ ხაზინიდან მოგვეცით ფულიო, როგორც ინგლენრები შერეზოდენ, არამედ უჩქენებდა ახალი წყაროს, თვითონ ფოთის ქალაქის მიერ მოპოებული ფულის სახსარს თავისაკენ პორტის გასაუმჯობესებლათ, მაშინ იმედი იყო, რომ მთავრობა შეიგნებდა სახელმწიფო სარგებლობას და ისევ გული მოუბრუნებდა ფოთის პორტზე. ამ ხერხის გამოძებნა და ბინდოთ გარემოცული ფოთის პორტის საქმის სინათლეზე გამოტანა საესებით უნდა მიეწეროს ფოთის ახალ თავს ბ-ნ ნ. ი. ნიკოლაძეს, რომელმაც მართალა ამ საქმეში გამოიჩინა ჩვეულებრივი ზორსგამჭვრეტელობა და მისგან მოუსლოდნელი პრაკტიკული საქმიანობაც.

პირველი ნაბიჯი თავის შესანიშნავი მოქმედებისა ახალმა ქალაქის თავმა გადადგა მოახსენებით საბჭოსადმი, რომელსაც ურჩია, დაეადგინოთ კაბინეთი და მიეგზავნოთ მას, რომ ახალი საფუძველი შეიმუშაოს მან მთავრობის გულის მოსაგებათო. ფოთის საბჭო დათანხმდა მის წინადადებაზე და ახალ კაბინეის თავმჯდომარედ გახდა თვით ფოთის ქალაქის თავი, ხოლო კაბინეის წევრებათ იყვენ ფოთის ხმოსნები: ე. კ. გლინკა ფოთის და ბათუმის პორტების კონტროლერი, გ. ნ. დიდინა, ადგილობრივი მეპატონე და მსხვილი ალებმიცემ-ობის კაცი, თ. მ. ლებნიკეანი საზღვაო შკოლის უფროსი, მენდელი, ხ. ხუმარაძე და რუსის სანაოსნო საზოგადოების აგენტი შესტერიკოვი. აი, ამ კაბინეთმ შეიმუშავა ის შესანიშნავი მოხსენება, რომელმაც სამინისტრო დაარწმუნა, რომ თვითონ ფოთის ქალაქს აქვს პორტის გასაგანიერებელი და გასაუმჯობესებელი საშუალებაო, ოღონდ შინაგან საქმეთა მინისტრმა და საფინანსო მინისტრმა დასტური დაგვეცეს, ფოთის საშუალება ამ საქმეს მოეახმაროთ და გაგვიწყოს ხელი, იმდენი სესხი აგვიღებინოს, რომ მისი სარგებელი და თავენი ხანგრძლივიათ ფოთის საპორტო შემოსავალმა იხადოს და ბოლოს გაისტუმროსო.

კაბინეთი ჩაუკერია საქმეს და გამოიკვლია შემდეგი: თუმცა ბათუმის ქალაქის მომხრეებმა და კავკასიის რკინის გზის უფროსობამ მეტოქობით იმდენი ეცადენ, რომ მომეტებული საგარო საქონელი ბათუმისკენ მიმართეს, ფოთი დაამცირეს, მაგრამ თვით ფოთის მდგმარეობა ალებმიცემ-ობისათვის და ადგილის სიფართოეთ მაინც იმდენით სასარგებლო იყო, რომ საგარო საქონლის გატანამ ფოთის პორტში მაინც თანდათან იმატა.

ფოთის პორტს ბათუმის მიეკრძმით ისე ვუტეხეს სახელი, განსაკუთრებით რუსეთის სანაოსნო საზოგადოების გემების კაპიტნებმა, რომელნაც ბათუმის ყოლისთვის განზრახა არ ჩერდებოდენ ფოთში, რომ ბოლოს მთავრობაც დაეჯერეს ფოთის პორტის უეარგისობაზე: ისინი გიიძახოდენ, შეიძლებელია ფოთის პორტში გემის შეყვანა, როცა ოდნავაც არის, შავ ზღვაზე ელეფა ატყდებაო. ყველაზე პირველათ ფოთის საპორტო კომისია შეუდგა ამ ცილის წამების დარღვევას და თვალ-საჩინო საბუთებით დაამტკიცა, რომ ფოთის პორტში კიდეც შედიან დიდი უცხო ქვეყნის ხომალდები და არც არაკეთილი დაბრკოლება ამათ არა აქვს იმაზე მეტი, რაც წინ ეღობებიან თვით საუკეთესო ევროპის პორტებს, როგორც მაგალითათ მარსელის პორტს, ანტვერპენისას და ჰამბურგისას.

კომისიამ ფოთის კარანტინის ცნობებიდან მოიყვანა საბუთები, რომ უცხო ქვეყნის გემები, რომელნიც თითქმის ერთი-ორათ უდიდესნი არიან რუსეთის სანაოსნო საზოგადოების გემებზე, როგორც მაგალითათ გემები „ლორდ-ჩარლმანტი“, „ანგლია“, „ბოტალი“ და სხეები დიდი ზღვის ელეფის დროსაც თავისუფალათ შესულან ხომალე ფოთის პორტში; მიზეზი ფოთის პორტის ნაკლულეანებისა ამაში კი არ ყოფილა, არამედ იმაში, რომ სიფრთხილე გამო. მისადგომი ადგილი პორტის შიგნით ვერ უშობენათ და ამის გამო გემები ათ-ათი დღეობით და სამ კეირაობით გაჩერებულან ხოლმე. აქედან კომისიამ ცხადათ დამტკიცა, რომ საქმე იმაში კი არ ყოფილა, ვითომ ფოთის პორტში შესული არ ხეირდებოდეს. არა. ამ მხრით პორტს არა უშავს-რა; საქმე იმაშია, რომ თვითონ პორტია პატარა და დიდ გემებს შიგ პორტში მისადგომი ალაგი აღარ ეურჩებათ. ეს გარემოება იმასაც ამტკიცებს, რომ დასტატერით სანქნელი პორტში ბეერია, მაგრამ თავისუფალი ადგილი კი აღარ არის გემის მისადგომათ, ესე იგი პორტში შესული გემები აღარ ეტეეოან. თუ რამდენათ გაზდილა თანდათან საეკერო საქონლის მიტანა ფოთის პორტში, ამის დასამტკიცებლათ კომისიამ წარმოადგინა ფოთის კარანტინიდან ახალი უტეყუარი ცნობები. აი, მაგალითათ 1888 წელს ფოთის პორტში შემოტანილი და გატანილი საეკერო საქონელი ცამეტ მილიონ ფუთამდე, ხოლო 1894 წელს ოც-და ოთხ მილიონ ნახევრამდე, ანუ რომ ექვსი წლის განმაელობაში შემოტანილ-გატანილი საქონლის რაოდენობა თითქმის ერთი-ორათ გაზდილა და ეს ამტკიცებს მოუცილებლათ იმას, რომ ყოთის მნიშვნელობა მომავალისთვის დიდი და, რაც უნდა ეცადონ მისი გადამტერებულნი მოწინააღმდეგენი მის

ხელის შეშლას და დაცემას, ვერ მოახერხებენ. ყოველივე ეს საბუთები ცხადათ ამტკიცებენ, რომ ფოთის პორტი დღესაც დიდ საალებმიცემო მუშაობას ასრულებს და, თუ გაგანიერდა, მაშინ ხომ იმას კავკასიის მხარეზე ვერც ერთი პორტი ვერ აჯობებს, რადგან ფოთისკენ უფრო მოკლე გზა აქვს გასავლელი საქონელს. მაშასადამე იქითკენ საქონლის წაღება უფრო იაფათ დაჯდება და ამას გარდა თვითონ ფოთის ქალაქიც გაშლილ ადგილზე დგას და საქონლის განიერი დეპოების გამართვა აქ უფრო მოხერხებულია, ვიდრე სხვაგან. ასეთი მოსაზრება წინ წაიმძღვანა ფოთის საპორტო კამისიამ და წარუდგინა უმაღლეს მთავრობას თავისი მოსაზრება, რომ ფოთის ქალაქი თვითონ თავის საშუალებითაც გააგანიერებსო პორტს, ამაში ხაზინისაგან დახმარება ფოთს არ ესაჭიროებაო, ოღონდ მთავრობა დათანხმდეს, რომ ფოთის ქალაქმა საჭირო სესხი აიღოს პორტის გასაგანიერებლათ და ყოველ წლიური საპორტო შემოსავალი ფული ამ სესხის გასასტუმრებლათ გადადვასო. ახლა უნდა შევიტყოთ, საიდან წარმოდგა ფოთის საპორტო შემოსავალი?

ფოთის პორტის მოსაწყობათ მთავრობამ უმაღლესათ გამოსცა ბძანება 1887 წელს მაისის 19-ს, რომ შემოტანილ-გატანილი საქონლის თითო ფუთზე აიღონ ნახევარი კაპეიკი და აქედან მოგროვილი ფული ფოთის პორტის მოწყობას მოახმარონო. ამნაირათ გროვდებოდა დღემდის ფული ხაზინაში და ახლა თითქმის ნახევარ მილიონამდე უწევს. ყოველ წლობით ეს შემოსავალი მატულობს იმისდა შესაფერათ, როგორც მატულობს გასაზიდავი საქონლის რაოდენობა. აი, მაგალითათ, საპორტო ფული 1891 წელს შემოსულა ორმოცდა ხუთი ათას მანეთზე მეტი, ხოლო 1895 წელს სამოცდა რვა ათასამდე ასულა. ცხადია, რომ თუ ასე იმატა, მალე გაორკეცდება და გასამკეცდება ეს შემოსავალი. მართლაც მთავრობა დარწმუნდა, რომ ამისთანა შემოსავალი ორ მილიონის სესხსაც ადვილათ უზრუნველ ჰყოფს, მაგრამ მთავრობამ მაინც თავის თავდარიგი იხმარა და ნება დართო ფოთის ქალაქის საბჭოს ჯერ-ჯერობით მხოლოთ ერთ მილიონ ოთხასი ათასი მანეთის სესხზე.

ამასთანავე კამისიამ წარუდგინა მთავრობას თვითონ პორტის გასაგანიერებელი გეგმა, შემუშავებული ფოთის პორტის ინჟინრის მეიერის მიერ; რომლიდანაც ჩანს, რომ მისი წარდგენილი სმეტით შეიძლება ამოითხაროსო ისეთი განიერი შინაგანი ორმო, რომელიც უნდა მიემატოს ფოთის პორტს გათხრილი არხის შემწეობით, რომ მარტო ამ ორმოში მოთავსდეს ორმოცდა ათი მილიონი ფუთი საქონლის დატვირთვა. ორმოს ექნება სიღრმე ოცდა ექვსი ფუტიო და ეს ორმო გადაიქცევა ახალ ზღვის ტბათ, რომელშიაც შევლენ დიდი გემები და ოცდა ოთხ ფუტამდე შიგ ისხდებიანო. მეიერის აზრით მთელი ეს ახალი პორტის გასაგანიერებელი მუშაობა ეღირება ერთ მილიონათ და ექვსას ოთხმოც და თუთხმეტ ათას მანეთათო. ფოთის ქალაქის გამგეობას დღესაც აქვს მთავრობის ნებართვა თითქმის მთელი ამდენი სესხის აღებაზე.

მაგრამ მარტო ასეთი მოღვაწეობით კიდევ არ განისაზღვრება ფოთის ქალაქის თავის და მისი საბჭოს დამსახურება დღევანდელი კავკასიის აღებ-მიცემობისათვის. ამაზე უფრო დიდ ღვაწლათ ის უნდა ჩაეთვალოს ფოთის ქალაქის გამგეს და მის საბჭოს, რომ მათმა მეცადინეობამ მთავრობა დააჯერა: ბევრათ უფრო სასარგებლო იქნებაო ქვეყნისთვის და სახელმწიფოსთვისაც, რომ ეს პორტის გამგეობისა და მისი გასაგანიერებელი მუშაობის საქმეები პირდაპირ ფოთის საქალაქო გამგეობას ჩაბარდეს და მარტო ის იყოს ამ საქმეების ყურის მგდებელიო:

აქამომდე უმაღლეს მთავრობას ასეთი საქმეების მართვა მხოლოთ თავის მოვალეობათ მიაჩნდა და ადვილათ არ ანებებდა ადგილობრივ ეროვნულ დაწესებულებათა; ამისთანა საქმეებს აქამომდე განაგებდენ ან მთავრობის უმაღლესნი მოხელენი, ანუ რომელიმე მთავრობისავე დაწესებულება. კავკასიის რკინის გზის გამგეობასაც ამ მოსაზრებით გამოეპრაწა თვალები და თვითონ უნდოდა ხელში ჩაეგდო ფოთის პორტი და მისი წარმოება. მაგრამ ფოთის ქალაქის საბჭომ და მისმა თავმა აქაც გონიერი საბუთებით და საუკეთესო უცხო ქვეყნის პორტების მაგალითებით დააჯერეს მინისტრების კამიტეტი, რომ თვითონ ფოთის ქალაქის გამგეობა, როგორც ნამდვილი პატრონი საქმისა და ხარჯის გამღები, უფრო ერთგულათ და გულშემატკივრათ წაიყვანდა ფოთის პორტის წარმოებას, ვიდრე გარეშე პირი და თუნდ მთელი დაწესებულებაც, რომელნიც მხოლოთ ფორ-

მალურათ მოექცეოდენ ასეთს საქმეს და უფრო საკეთილო სარგებლობის მიზეზადით იმოქმედებდენ, ვიდრე ნამდვილი პირისუფალი. ეს დიდი მაგალითია, რომ ასეთ თვით-მოქმედებაზე მთავრობა დაუბეღლავ და მარტო ფოთისთვის კი არა აქვს დიდი მნიშვნელობა მთავრობის მიერ ასეთს დადგენილებას. ის არის დიდი ნაბიჯის წინ წადგმა არამც თუ ფოთის პორტის შესახებ, არამედ მთელი პორტებისა და საზაოსნო-საეკონომიკო საქმეების შესახებაც.

ვისურვებთ მხოლოთ, რომ ფოთის საქალაქო გამგეობამ ღირსეულათ გამართლოს მთავრობის ნდობა და კაკასიის საერო თვითმოქმედებას ფოთის მაგალითით ახალი ხანა დადგამოდეს.

სხვა-და-სხვა ამბავი.

ქართულ-კახეთის თავად-აზნაურობის საგანგებო კრება. 28 იელისს, როგორც გამოცხადებულ იყო, მოხდა საგანგებო კრება ქართულ-კახეთის თავად-აზნაურობისა ქ. თბილისში. კრებას თავმჯდომარეობდა თავ. დ. ს. მაყაშვილი, თელავის მაზრის მარშალი. კრების საგანს შედგენდა იმის გამორკვევა, აიღოს თუ არა ხსენებულმა თავად-აზნაურობამ კახეთის რკინის გზის გაკეთების საქმე. რადგანაც ეს კითხვა აღძრული იყო ჯერ კიდევ 1892 წ. და ამის შესახებ მაშინ კიდეევაც შეკრიბეს სხვადასხვა ცნობები, ამიტომ კრებამ მოინდომა ამის გაცნობა; მაგრამ აღმოჩნდა, რომ ყველი ეს ცნობები ამ ჟამთა ვერცხ პირებს ჩაეარნიათ ხელში. შემდეგ ამისა თ. ნ. ზ. ჩოლოყაშვილმა განმარტა, რომ, რადგანაც კახეთის რკინის გზის გაკეთება ძლიერ საჭიროა, რომ რაც შეიძლება აღრე მოხდეს, ამიტომ სასურველი არ არის, რომ თავად-აზნაურობამ ეს საქმე თავის ხელ-ახალი თხოვნით შეიფერხოს. ის იმ აზრის არის, რომ თავად-აზნაურობამ, როგორც ყოდნამ, დაანგბოს ამ საქმეს თავი, და ამისათვის კერძო კამპანია შედგეს, რომელშიაც ყველას შეეძლება შესვლა. უმეტესობა ამ აზრის წინააღმდეგი იყო, და ისთ შორის მეთაურობდა თ. ი. გ. ჭაკეშაძე, რომელსაც წინდაწინვე შედგენა კრების დადგენების პროექტი. ეს დადგენება იმაში მდგომარეობდა, რომ ქართულ-კახეთის თავად-აზნაურობა, ხედავს რა კახეთის რკინის გზის გაკეთების საქმეს ძლიერ სასარგებლოთ თავის ინტერესებისათვის, ახლოებს თავის შუამდგომლობას, სადაც ჯერ-აარს, რათა ხსენებულ თავად-აზნაურობამ მიეცეს ამ გზის კეთების ნება, რისთვისაც, ის არ ითხოვს მართებლობიდან არაეთარ შეშველობას; ამისათვის აირჩიეს კომისია, გუბერნიის მარშლის თავმჯდომარეობით, შემდეგი პირებისაგან: თ. ი. გ. ამილახვარის, თ. ა. ი. ბაგრატიონ-მუხრანსკის, თ. ი. გ. ჭაკეშავის, თ. ი. ი. ავალიშვილის და თ. ს. რ. ეგიბეიშვილისაგან. ზოგიერთები არ დადეთხმენ ამ დადგენილებას. ამ დადგენილების ძალით თავ. მაყაშვილმა გზათა მინისტრის ტელეგრამით აცნობა ქართულ-კახეთის თავად-აზნაურობის სურველი კახეთის რკინის გზის გაკეთების შესახებ. ამით გათავდა ეს საგანგებო კრება.

ათასეული ფიქრის გგერის ჩვენ ეს განზრახვა ქართულ-კახეთის თავად-აზნაურობისა. რომ კახეთის რკინის გზა ძლიერ საჭირო და სასარგებლო იქნება, ამაზე ჩვენ არ ელაპარაკოთ. მაგრამ, როცა ამ საქმეს კიდევს ხელს თავად-აზნაურობა, როგორც წოდება, ეს გარემოება ჩვენ მაშინ სულ სხვანაირათ ვეეჩენენა. ამის საბუთიც ჩვენ ბევრი გვაქვს, მით უმეტეს, რომ რკინის გზასაც და საადგილ-მამულო ბანკს შორის დიდი განსხვავებაა. ჩვენ სრულებით იმ აზრ ს არა ვართ, რომ თავად-აზნაურობამ არ უნდა აიღოს კახეთის რკინის გზის კონცესია, თუ ის სხვაზე უკეთესათ შესარულებს ამ საქმეს, არც ის ეიკითხ დარწმუნებით, ნება ეძლევეგა თუ არა თავად-აზნაურობას, როგორც წოდებას, ამ ვეგარ საქმეებს ხელი მოკიდოს, თუმცა-ღა ამასთანავე ეერც თ. ი. გ. ჭაკეშაძის შემდეგ სიტყვებს დაეეთანხმებით: „რაც აკრძალული არ არის, ის ნება-დართულია“, —ამეკარი მსჯელობა მეტის-მეტი სოფიისტური, რასაკვ, სამწუხაროთო, დიდი ანანა დაეჩვია თავ. ჭაკეშაძე. ჩვენ ემსა ეამბობთ, რომ როცა თავად-აზნაურობა ამ ვეგარ საქმეებში ეერეკეს, იმ შემთხეევაში ის მოქმედებს. არა როგორც თავად-აზნაურობა, არამედ როგორც კაპიტალის წარმომადგენელი კლასი; ძველი კასტიური კანი აქ სრულებით არაფერ შუაშია. მეორე მხრით, აი, რა გარემოება გვიფიქრებს ჩვენ ყველაზე უფრო. კახეთის რკინის გზა ბევრ თფილ ადგილს გაუჩენს მცხოვრებთ. ამ მხრით საადგილ-მამულო ბანკი ისაა ეერც კი შეედარება. ახლა ეიკითხოთ, დაიკავეს ქართულ-კახეთის თავად-აზნაურობა თავის ღირსებას ამ მხრით? გვაქვს, თუ არა, ჩვენ საბუთი, ეჭვი შეეტანოთ ამაში?

ჩვენ კი მაინც ვისურვებთ, ეინაცობაა თუ ნება დართეს, რომ ქართულ-კახეთის თავად-აზნაურობა ღირსეულათ გაძღოლოდეს წინ ამ საქმეს.

***

ასადი გუბერნა. „ცანალის“ № 32-ში მოხსენებული იყო, რომ შავი ზღვის სოლოქა გადაკეთდა გუბერნიათ და მიეწერა ამიერ-კავკასიის მმართველო-

ბას. ამ ტამში უკვე გამოქვეყნებული დებულება ამ ახალი გუბერნიის ადმინისტრატიულ დაწესებულებათა შესახებ და აგრეთვე სასამართლო ნაწილის მოწყობაზე.

ადმინისტრატიულ დაწესებულებანი ახალი შაი ზღვის პირის გუბერნიისა საზოგადოთ იგივეა, რაც ამიერ-კავკასიის გუბერნიებში, გარდა რამდენნიმე განსაკუთრებითი დადგინებათა. დიდასხელოთ უმთავრესი ამათ შორის: 1) გუბერნიის მმართველობას შედგენა გუბერნატორი, საჭიროა კაზეოთ, გუბერნატორის კანცელარია და სხვ. 2) საერთო გამგეობას, გუბერნატორის თავმჯდომარეობათ, შედგენენ: გუბერნატორის თანაშმწე, სამოწუთ-მოქმედი და სახელმწიფო ქონებათა სამინისტროს წარმომადგენელი, სამართლებელთა ნაწილის წარმომადგენელი, გუბერნატორის კანცელარიის მმართველი, სამგერო ინსპექტორი, გუბერნიის ინჟინერი, გუბერნიის სკოლა-ნაკლო ინსპექტორი, გუბერნიის ბეითალი და გუბერნიის მიწის მზომელი. გარდა ამისა, საერთო გამგეობის სხდომებზე მონაწილეობას ღებულობენ, როგორც წევრნი: ქალაქის საქმეების შესახებ—ქალაქის თავი და ერთი ხმოსანი ქალაქის საბჭოდან; სამხედრო ბეგრის შესახებ—სამხედრო უწყების წარმომადგენელი, სამოსამართლო საქმეების შესახებ—სამოსამართლო უწყების წარმომადგენელი და სხვ. 3) დაწესებულია ახალი თანამდებობა, რათა შაი ზღვის პირის გუბერნიის დასახლებას ხელი შეეწყოს.

შაი ზღვის პირის გუბერნია განიყოფება სამ ნაწილათ ანუ ოლქათ: ნოეოროსისის, თუაფსის და სოჭის; მმართველობა თითოეულ მათგანისა მიენდობა ოლქის უფროს, ან საფუძველით, რომელიც ნაჩვენებია კავკასიის მმართველობის წესდების 126, 127 და 195 მუხლებში. რაც შეეხება სასოფლო მმართველობას, ის ისე იქნება მოწყობილი, როგორც საზოგადოთ ამიერ-კავკასიაში, იმ განსხვავებით, რომ სოფლებში, სადაც რუსები ორ-მესამედზე ნაკლები იქნებიან მცხოვრებთა საერთო რიცხვისა, თითონ გუბერნატორი დანიშნავს მამასახლისებს. ამნაირათ, შაი ზღვის პირის გუბერნია, ერთი მხრით, თავისი საჭიროა გამგეობით წარმოადგენს ადმინისტრატიულათ ერთ ტიპის გუბერნიას, რომლის შემუშავება ემალლესი ბრძანებით 1895 წ. 1 ივნისს მიენდო შინაგან საქმეთა მინისტრს და რომლის წესდება საცდელათ შემოღებულია ამ ტამში შაი ზღვის პირის - გუბერნიაში; მეორე მხრით, ეს გუბერნია, როგორც ამიერ-კავკასიის ყველა გუბერნიები, მოკლებულია ერობათა დაწესებულებას.

სასამართლოს მხრით შაი ზღვის პირის გუბერნია ექვემდებარება ეკატერინოდარის სოლელო სასამართლოს და თბილისის სასამართლო პალატას; ამას გარდა არსებობა ოთხი თანამდებობა სამეზრო მომბრეგებელი მსაჯულთა. უკანასკნელი თავის დროზე ანსრულებენ გამომძიებლის თანამდებობასაც. ეს დებულება სისრულეში უნდა შეეიღეს ამა 1896 წ. პირველი სექტემბრიდან.

* * *

„ჯეჯილის“ მიღება სამინისტრო შკოლებში.

კავკასიის ოლქის სამისწავლო სამზრუნველო რრეკმ განიხილა რა ან. წერეთლის რედაქტორობით გამოცემული საკმაწვილო ნახატებიანი ქართული ტურნალი „ჯეჯილი“, გამოცემული 1891 და 1892 წლებისა, დადგინა: 1891 წლის „ჯეჯილი“ მიღებულ იქმნას შკოლის საკმაწვილო ბიბლიოთეკებში საკთხავად ქართველ მოწაფეთა-

*
* *

ᲨᲐᲠᲜᲐᲒ „ᲙᲔᲚᲔᲚᲘ“ რედაქციამ მიიღო 60 მან. ბ. გაგუა და ე. მასხულიასაგან; ეს ფული გადაეცა ზ. ჭიკნავაძეს ცაისში უფასოთ დასარიგებელ წიგნების დასტამბისათვის. ბ. ზ. ჭიკნავაძეს დაუსტამბავს შემდეგი წიგნები:

1) ქართული ლოცვები 5000 ცალი.

2) წამება წმიდისა ქეთევან დედოფლისა, თქმული დიმიტრი ბაგრატოვანის მიერ სუროთით 4000 ცალი. და 3) „რუხის ბრძოლა“, თქმული გრიგოლ დადიანის მიერ სუროთით 4000 ცალი. ყველა წიგნაკს თავში ქართული ანბანი აქვს მოთავსებული.

ᲓᲦᲔᲡ ᲐᲗ ᲬᲘᲗᲜᲐᲙᲘᲗᲘᲡ 8000 ᲪᲐᲚᲘ ᲘᲒᲘᲗᲕᲘᲜᲔᲑᲐ ᲧᲣᲤᲐᲡᲝᲗ ᲓᲐᲡᲐᲮᲝᲑᲔᲚᲘᲗ ᲡᲐᲛᲔᲒᲠᲔᲚᲘᲡᲐ, ᲡᲔᲚᲔᲑᲘᲗ, ᲐᲤᲮᲐᲖᲔᲗᲘᲡ, ᲧᲐᲖᲐᲮᲔᲗᲘᲡ ᲓᲐ ᲗᲣᲠᲥᲘᲡ ᲛᲮᲠᲘᲡᲙᲔᲠ, ᲡᲐᲓᲐᲪ ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲘ ᲡᲝᲡᲣᲚᲘᲐᲜᲘ.

წიგნების გამოცემას 60 მან. არ ეყო და გამომცემელს საკმარისი ეალი დაედვა.

*
* *

ᲩᲕᲔᲜ ᲛᲘᲒᲘᲦᲘᲗ ᲡᲘᲛᲨᲠᲣᲠ ᲔᲜᲐᲖᲔ ᲐᲮᲚᲐᲜ ᲓᲐᲑᲔᲭᲓᲘᲚᲘ ᲬᲘᲗᲠᲘ „ᲔᲔᲣᲠᲘᲡ-ᲧᲣᲐᲜᲘᲡᲐᲜ“ ᲨᲝᲗᲐ ᲠᲣᲡᲗᲐᲕᲔᲚᲘᲡᲐᲡ, ᲞᲠᲝᲤᲔᲡᲝᲠᲘ ᲜᲐᲗᲐᲠᲘᲐ Ბ. ᲐᲠᲣᲗᲘᲜᲘᲡ ᲛᲘᲠᲛᲐᲜᲘᲜᲪᲘᲡᲐᲡ. ᲬᲘᲗᲠᲘᲡ 78 ᲒᲕᲠᲔᲚᲘ ᲐᲥᲕᲡ ᲓᲐ ᲦᲘᲠᲘᲡ 15 ᲙᲐᲞ. ᲓᲐᲡᲢᲐᲛᲑᲣᲚᲘᲐ ᲡᲣᲤᲗᲐᲗ ᲓᲐ ᲨᲣᲑ ᲛᲝᲗᲐᲕᲘᲡᲔᲑᲣᲚᲘᲐ ᲝᲠᲘ ᲡᲣᲠᲝᲗᲘ: ᲔᲠᲗᲘ ᲨᲝᲗᲐ ᲠᲣᲡᲗᲐᲕᲔᲚᲘᲡ ᲓᲐ ᲛᲔᲠᲛᲔ ᲥᲐᲯᲔᲗᲘᲡ ᲪᲘᲮᲔ ᲓᲐ ᲪᲘᲮᲘᲡ ᲙᲐᲠᲜᲘᲗ ᲛᲘᲡᲘᲗᲘᲡ ᲒᲛᲘᲠᲔᲑᲘ.

ᲨᲔᲛᲝᲛᲙᲚᲔᲑᲣᲚᲘ ᲗᲐᲠᲘᲗᲜᲘᲡ ᲬᲘᲜ ᲛᲘᲣᲫᲦᲘᲡ ᲑᲘᲝᲒᲠᲐᲤᲘᲣᲚᲘ ᲪᲜᲝᲑᲐ ᲨᲝᲗᲐ ᲠᲣᲡᲗᲐᲕᲔᲚᲗᲐ ᲓᲐ „ᲔᲔᲣᲠᲘᲡ-ᲧᲣᲐᲜᲘᲡᲐᲜᲘᲡ“ ᲨᲔᲡᲐᲮᲔᲑ; ᲑᲘᲝᲒᲠᲐᲤᲘᲘᲡ ᲓᲐᲛᲬᲠᲘᲡ ᲛᲐᲡᲐᲚᲐᲗ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲬᲘᲗᲠᲘᲡ ᲣᲛᲐᲠᲘᲐ, ᲛᲐᲒ.: Ი. ᲘᲝᲡᲘᲚᲘᲐᲜᲘᲡ, Გ. ᲘᲝᲡᲘᲚᲘᲐᲜᲘᲡ, ᲐᲜ. ᲤᲣᲠᲩᲔᲚᲐᲫᲔᲡ ᲓᲐ Ზ. ᲭᲘᲥᲜᲐᲫᲔᲡ. ᲐᲔᲗᲘᲠᲘᲡ ᲬᲘᲠᲘ, ᲠᲝᲛᲚᲘ ᲨᲝᲗᲐ ᲠᲣᲡᲗᲐᲕᲔᲚᲘᲡ ᲑᲘᲠᲗᲐ ᲐᲦᲬᲔᲪᲘᲡ ᲨᲔᲛᲓᲔᲒ ᲨᲔᲛᲝ ᲔᲤᲘᲠᲝᲓᲐᲛ. ᲗᲐᲠᲘᲗᲜᲘᲡ ᲡᲐᲓᲐ ᲐᲠᲘᲡ ᲓᲐ ᲡᲐᲯᲘᲗᲮᲘᲐᲜᲘ ᲚᲐᲖᲐᲮᲐᲜᲘᲐᲜᲘ, ᲧᲕᲔᲚᲐᲡᲗᲕᲘᲡ ᲒᲐᲛᲐᲯᲔᲑᲘ. ᲘᲡ ᲬᲘᲗᲠᲘ ᲫᲚᲐᲜᲐᲡ ᲬᲐᲜᲐᲯᲔᲑᲘ Დ. ᲘᲝᲡᲘᲚᲘᲐᲜᲘᲡ ᲨᲔᲛᲝᲛᲙᲚᲔᲑᲣᲚᲘ ᲛᲝᲗᲮᲠᲗᲝᲛᲐᲡ, ᲠᲝᲛᲚᲘᲪ ᲐᲛ ᲠᲐᲓᲔᲜᲘᲐᲜᲘᲡ ᲛᲘᲔᲠ ᲡᲣᲠᲗᲐᲗᲘᲗ 4000 ᲪᲐᲚᲘ. ᲧᲕᲔᲚᲐ ᲬᲘᲗᲠᲐᲙᲘᲡ ᲗᲐᲕᲨᲘ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲐᲜᲑᲐᲜᲘ ᲐᲥᲕᲡ ᲛᲝᲗᲐᲕᲡᲘᲔᲑᲣᲚᲘ.

ᲓᲦᲔᲡ ᲐᲗ ᲬᲘᲗᲜᲐᲙᲘᲗᲘᲡ 8000 ᲪᲐᲚᲘ ᲘᲒᲘᲗᲕᲘᲜᲔᲑᲐ ᲧᲣᲤᲐᲡᲝᲗ ᲓᲐᲡᲐᲮᲝᲑᲔᲚᲘᲗ ᲡᲐᲛᲔᲒᲠᲔᲚᲘᲡᲐ, ᲡᲔᲚᲔᲑᲘᲗ, ᲐᲤᲮᲐᲖᲔᲗᲘᲡ, ᲧᲐᲖᲐᲮᲔᲗᲘᲡ ᲓᲐ ᲗᲣᲠᲥᲘᲡ ᲛᲮᲠᲘᲡᲙᲔᲠ, ᲡᲐᲓᲐᲪ ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲘ ᲡᲝᲡᲣᲚᲘᲐᲜᲘ.

ᲬᲘᲗᲠᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲪᲔᲛᲐᲡ 60 ᲛᲐᲜ. ᲐᲠ ᲔᲧᲝ ᲓᲐ ᲒᲐᲛᲝᲛᲪᲔᲛᲔᲚᲘ ᲡᲐᲛᲐᲠᲘᲜᲘᲐ ᲔᲐᲚᲘ ᲓᲐᲔᲓᲐ.

*
* *

ᲩᲕᲔᲜ ᲛᲘᲒᲘᲦᲘᲗ ᲡᲘᲛᲨᲠᲣᲠ ᲔᲜᲐᲖᲔ ᲐᲮᲚᲐᲜ ᲓᲐᲑᲔᲭᲓᲘᲚᲘ ᲬᲘᲗᲠᲘ „ᲔᲔᲣᲠᲘᲡ-ᲧᲣᲐᲜᲘᲡᲐᲜ“ ᲨᲝᲗᲐ ᲠᲣᲡᲗᲐᲕᲔᲚᲘᲡᲐᲡ, ᲞᲠᲝᲤᲔᲡᲝᲠᲘ ᲜᲐᲗᲐᲠᲘᲐ Ბ. ᲐᲠᲣᲗᲘᲜᲘᲡ ᲛᲘᲠᲛᲐᲜᲘᲜᲪᲘᲡᲐᲡ. ᲬᲘᲗᲠᲘᲡ 78 ᲒᲕᲠᲔᲚᲘ ᲐᲥᲕᲡ ᲓᲐ ᲦᲘᲠᲘᲡ 15 ᲙᲐᲞ. ᲓᲐᲡᲢᲐᲛᲑᲣᲚᲘᲐ ᲡᲣᲤᲗᲐᲗ ᲓᲐ ᲨᲣᲑ ᲛᲝᲗᲐᲕᲘᲡᲔᲑᲣᲚᲘᲐ ᲝᲠᲘ ᲡᲣᲠᲝᲗᲘ: ᲔᲠᲗᲘ ᲨᲝᲗᲐ ᲠᲣᲡᲗᲐᲕᲔᲚᲘᲡ ᲓᲐ ᲛᲔᲠᲛᲔ ᲥᲐᲯᲔᲗᲘᲡ ᲪᲘᲮᲔ ᲓᲐ ᲪᲘᲮᲘᲡ ᲙᲐᲠᲜᲘᲗ ᲛᲘᲡᲘᲗᲘᲡ ᲒᲛᲘᲠᲔᲑᲘ.

ᲨᲔᲛᲝᲛᲙᲚᲔᲑᲣᲚᲘ ᲗᲐᲠᲘᲗᲜᲘᲡ ᲬᲘᲜ ᲛᲘᲣᲫᲦᲘᲡ ᲑᲘᲝᲒᲠᲐᲤᲘᲣᲚᲘ ᲪᲜᲝᲑᲐ ᲨᲝᲗᲐ ᲠᲣᲡᲗᲐᲕᲔᲚᲗᲐ ᲓᲐ „ᲔᲔᲣᲠᲘᲡ-ᲧᲣᲐᲜᲘᲡᲐᲜᲘᲡ“ ᲨᲔᲡᲐᲮᲔᲑ; ᲑᲘᲝᲒᲠᲐᲤᲘᲘᲡ ᲓᲐᲛᲬᲠᲘᲡ ᲛᲐᲡᲐᲚᲐᲗ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲬᲘᲗᲠᲘᲡ ᲣᲛᲐᲠᲘᲐ, ᲛᲐᲒ.: Ი. ᲘᲝᲡᲘᲚᲘᲐᲜᲘᲡ, Გ. ᲘᲝᲡᲘᲚᲘᲐᲜᲘᲡ, ᲐᲜ. ᲤᲣᲠᲩᲔᲚᲐᲫᲔᲡ ᲓᲐ Ზ. ᲭᲘᲥᲜᲐᲫᲔᲡ. ᲐᲔᲗᲘᲠᲘᲡ ᲬᲘᲠᲘ, ᲠᲝᲛᲚᲘ ᲨᲝᲗᲐ ᲠᲣᲡᲗᲐᲕᲔᲚᲘᲡ ᲑᲘᲠᲗᲐ ᲐᲦᲬᲔᲪᲘᲡ ᲨᲔᲛᲓᲔᲒ ᲨᲔᲛᲝ ᲔᲤᲘᲠᲝᲓᲐᲛ. ᲗᲐᲠᲘᲗᲜᲘᲡ ᲡᲐᲓᲐ ᲐᲠᲘᲡ ᲓᲐ ᲡᲐᲯᲘᲗᲮᲘᲐᲜᲘ ᲚᲐᲖᲐᲮᲐᲜᲘᲐᲜᲘ, ᲧᲕᲔᲚᲐᲡᲗᲕᲘᲡ ᲒᲐᲛᲐᲯᲔᲑᲘ. ᲘᲡ ᲬᲘᲗᲠᲘ ᲫᲚᲐᲜᲐᲡ ᲬᲐᲜᲐᲯᲔᲑᲘ Დ. ᲘᲝᲡᲘᲚᲘᲐᲜᲘᲡ ᲨᲔᲛᲝᲛᲙᲚᲔᲑᲣᲚᲘ ᲛᲝᲗᲮᲠᲗᲝᲛᲐᲡ, ᲠᲝᲛᲚᲘᲪ ᲐᲛ ᲠᲐᲓᲔᲜᲘᲐᲜᲘᲡ ᲛᲘᲔᲠ ᲡᲣᲠᲗᲐᲗᲘᲗ 4000 ᲪᲐᲚᲘ. ᲧᲕᲔᲚᲐ ᲬᲘᲗᲠᲐᲙᲘᲡ ᲗᲐᲕᲨᲘ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲐᲜᲑᲐᲜᲘ ᲐᲥᲕᲡ ᲛᲝᲗᲐᲕᲡᲘᲔᲑᲣᲚᲘ.

ᲓᲦᲔᲡ ᲐᲗ ᲬᲘᲗᲜᲐᲙᲘᲗᲘᲡ 8000 ᲪᲐᲚᲘ ᲘᲒᲘᲗᲕᲘᲜᲔᲑᲐ ᲧᲣᲤᲐᲡᲝᲗ ᲓᲐᲡᲐᲮᲝᲑᲔᲚᲘᲗ ᲡᲐᲛᲔᲒᲠᲔᲚᲘᲡᲐ, ᲡᲔᲚᲔᲑᲘᲗ, ᲐᲤᲮᲐᲖᲔᲗᲘᲡ, ᲧᲐᲖᲐᲮᲔᲗᲘᲡ ᲓᲐ ᲗᲣᲠᲥᲘᲡ ᲛᲮᲠᲘᲡᲙᲔᲠ, ᲡᲐᲓᲐᲪ ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲘ ᲡᲝᲡᲣᲚᲘᲐᲜᲘ.

ᲬᲘᲗᲠᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲪᲔᲛᲐᲡ 60 ᲛᲐᲜ. ᲐᲠ ᲔᲧᲝ ᲓᲐ ᲒᲐᲛᲝᲛᲪᲔᲛᲔᲚᲘ ᲡᲐᲛᲐᲠᲘᲜᲘᲐ ᲔᲐᲚᲘ ᲓᲐᲔᲓᲐ.

საყურადღებო ამბები.

ᲝᲠᲝᲠᲯᲝᲛᲘ. რომ რუნის გზის სიახლოვეზე არის დამოკიდებული ყოველივე ადგილის წარმატება, ეს გარეშო

ა სხვათა შოდის ᲑᲝᲠᲯᲝᲛᲘᲡ მაგალითადანაც ჩანს. თუ შეეადარეთ, ᲐᲮᲐᲜᲗᲣᲛᲔᲡᲘᲡ შდებარეობა და ᲰᲐᲯᲐ ᲑᲝᲠᲯᲝᲛᲘᲡᲘᲡᲐᲡ, ნათლად დაᲜᲬᲛᲣᲜᲓᲔᲑᲘᲗ, რომ ᲐᲮᲐᲜᲗᲣᲛᲔᲡᲘ ᲐᲛ ᲛᲮᲠᲘᲗ ᲑᲔᲘᲠᲐᲗ ᲣᲛᲯᲝᲑᲔᲡᲘᲐ ᲑᲝᲠᲯᲝᲛᲘᲗ: ᲞᲐᲠᲔᲚᲘᲐ ᲑᲔᲘᲠᲐᲗ ᲣᲤᲝᲠᲜ ᲛᲐᲚᲔᲜᲐ ᲐᲓᲒᲘᲚᲘᲗ ᲐᲠᲘᲡ ᲨᲔᲤᲘᲗ ᲪᲣᲤᲘᲗ ᲒᲐᲛᲬᲘᲜᲔᲑᲣᲚᲘᲐ ᲓᲦᲔᲡ ᲑᲝᲠᲯᲝᲛᲘᲡ ᲞᲐᲪᲐᲜᲐ ᲥᲐᲚᲐᲫᲘᲡ ᲛᲝᲒᲐᲒᲝᲜᲘᲗᲘᲗᲘᲡ ᲡᲮᲕᲐ-ᲓᲐ-ᲡᲮᲕᲐ ᲒᲐᲜᲐ ᲨᲔᲜᲝᲑᲘᲗᲘᲡ, ᲓᲣᲤᲘᲜᲔᲑᲘᲗ, ᲑᲐᲖᲠᲝᲑᲘᲗ ᲓᲐ ᲡᲘᲡᲢᲝᲕᲠᲝᲑᲘᲗᲘᲗ ᲓᲐ ᲧᲣᲤᲔᲡ ᲨᲔᲜᲝᲑᲘᲗᲘᲡ ᲡᲐᲡᲣᲤᲐᲡ ᲮᲐᲚᲮᲘᲗᲐ, ᲜᲐᲛᲓᲕᲘᲚᲘᲗ ᲓᲐ ᲡᲘᲡᲢᲝᲕᲠᲝᲑᲘᲗᲘᲗ ᲓᲐ ᲨᲔᲜᲝᲑᲘᲗᲘᲡ ᲛᲐᲒᲐᲒᲘᲜᲔᲑᲘᲗ ᲗᲐᲕᲘᲡᲘᲗ ᲡᲮᲕᲐ-ᲓᲐ-ᲡᲮᲕᲐ ᲒᲐᲜᲐᲨᲘ ᲨᲔᲜᲝᲑᲘᲗᲘᲡ ᲛᲐᲒᲐᲖᲘᲜᲔᲑᲘᲗ ᲓᲐ ᲧᲣᲤᲔᲡ ᲨᲔᲜᲝᲑᲘᲗᲘᲡ ᲡᲮᲕᲐ-ᲓᲐ-ᲡᲮᲕᲐ ᲒᲐᲜᲐᲨᲘ ᲨᲔᲜᲝᲑᲘᲗᲘᲡ ᲛᲐᲒᲐᲖᲘᲜᲔᲑᲘᲗ ᲗᲐᲕᲘᲡᲘᲗ

გენები და ხან კონცერტები. სხვათა შორის, 26-ს იელისს აქ გამართეს ქართული წარმოდგენა; ითამაშეს „შეშლილი“ და ეოდეეული „გულმა იგრძო“. წარმოდგენა გამართულიყო ერთი სტუდენტის სასარგებლოთ. მონაწილეობას ღებულობდენ ქ-ნ საფარიესა, მეცხინა და თამარიძისა; ბ-ნნი აბაშიძე, მეცხი, გენია, გედეანოვი და მჭედლიშვილი ესენი ყველა კარგათ თამაშობენ.

შეკრა ი. ვაჩნაძე.

* * *

ფოთი. 22 იელისს ფოთის საზოგადოებამ აღგილიმარტივ მომრიგებელ მოსამართლეს ბ. მრეველიშვილს გაუმართა 25 წლის მსაჯულის თანამდებობაზე სამსახურის გამო ნადიმი, რაშიაც დაიხარჯა არა ნაკლებ 600 მანეთისა; ამ ნადიმისთვის მოთავე პირებს განზრახვა ჰქონიათ მიეცათ იუბილეს ხასიათი, მაგრამ ეს ნადიმი ჩვეულებრივი მოლხენის და მხსლათის მეტს ვერას მოგვარონებდათ.

ამ განზრახვით თბილისიდან დაუბარებიათ გუნოული მემუსიკეები, ქუთაისიდან მზარეული, სხვა ქალაქებიდანაც ბევრი რამეები. რასაკვირველია, ესენი ესენი ამ მოდღესასწაულეთ იაფათ არ დაუჯდებოდათ.

ჩვენ იმის შესახებ არაფერს ვიტყვით, იყო თუ არა ბ. მრეველიშვილი ამის ღირსი? შესაძლოა, მეტისაც იყო, მაგრამ ვგულვილს ფოთის საზოგადოებისაგან, რომ ამ ნაირ საქმეებს—სადილ-ვახშმის გამართვას აქაურები ძრიელ ეწყობიან და რაიმე საქველმოქმედო საქმის წარმოებას კი ვერ შერიგებიან. ვანაცოტა არი საზოგადო საჭირ-ბოროტო საქმე? მკაცრი ზამთრით დასხელი ხალხი ჯერ კიდევ ვერ მოსულა გონს, წყალ-დიდობისაგან დაზიანებული ხომ თვით ფოთში ბევრია და სხ. ეგნრეს, ამ ნაირათ დაეარდნილი ხალხის ყურადღების მიქცევა ყოველი ადამიანისათვის ზნეობრივი ვალდებულობა უნდა იყოს; კიდევეც აგროვებენ ფულს სხვა-და-სხვა დაბა-ქალაქებში წარმოდგენის გამართვით, ანუ ხელის მოწერით, რომლებიც ფოთზე ბევრით ქვეყით დგანან. ამის მაგიერთან ფოთში, რაც შეეხება პირად სიამოვნებას და კუკუ-მუკელის გამოკვებას, მუდამ მზათ არიან წარმოდგენაც გამართონ და ხელის მოწერაც: მაგალითათ — რამდენჯერ გაუმართავეთ წარმოდგენა „კლუბისთვის“ პიანინოს შესაძენათ? სადილ-ვახშმებიც ხომ ხშირათ გამართულა; აი, ამნაირათ ფულაკვენ ფოთში ფულებს, ხოლო თუ საქველ-მოქმედო საქმე ურჩიენ, მაშინეე ეიპასუხებენ: „სად არის ფულეთო“.

სხვათა შორის თვე. რაფ. ერისთავის იუბილეს, როგორც ეიცით გაზეთებიდან, საქართველოს—თითქმის ყოველ კუთხიდან დაესწრო დეპუტატები, ფოთელებს კი ყურიც არ გაუუტრტყია. სამკითხველოები ახლა ხომ სოფლებშიაც დაარსდა; ფოთში კი ღეთის გულისთვის უნდა ითხოვო წიგნები კერძო პირებისაგან, თუ არა ვერსად ვერ იშოვნი.

ვეკეკრის ამნაირი გულ ცივობა საზოგადო საქმეების მიმართ ფოთელებისა. ეისურვებთ, შემდეგისათვის მიეგებოთ ფოთელებს სხვ დაბა-ქალაქებისთვის, სადაც არ იეიწუვენენ ჩვენ გაკირვებულ თანაგმოძმეებს და მათაც ვაეწიოთ გულითადი თანაგრძნობა ხელმოკლე ხალხისთვის.

ეგეკერე და რეშ.

* * *

ბორჩო. 25 იელისს აქ ჩამობრძანდა ღიდათ ჩვენ მიერ პატივსაცემი ქალბატონი მარჯორი ეარდრონი თავის მამით, ედეით და ძმით; აქ დაჰყეეს მზოლოთ ღამის ათ საათამდის. რკინის გზის სადგურზე, სხვათა შორის, ექვთიმე კოპლატაძემ ლექსიც უძღვნა.

ლექსსთვის ღიდათ კმაყოფილი დარჩა მთელი ოჯახი და მაღლობა გადაუხადეს ავტორს. სადგურის ქართველობამ ღიდი ალტაკებით გააცილა პატიეეცემული სტუმრები ქალაქ ქუთაისს.

ბ. ძნელაძე.

* * *

ფაბა ფალეანი (ბანჯ. ბუნტრ.). თუმცა აქაურობა მოკლებულია ყოველ ვვარ სამკურნალო წყლებს, მაგრამ სამგიერთო ფელიჯანს ბარს ანეეეი ფიქნარი ტყე, რაც ყველასთვის ძლიერ სასარგებლოა.

ფელიჯანს ამტკომ საზაფხულოთ მრავალი მოგაგარკენი ეწვეეიან ხოლმე. აქაური სახლის პატრონები მეტათ დაადიქრა რკინის გზის გაყვანამ ს. ყარაქილისაში (40 ეერსია აქედან, სადაც ახლა გაკეთარებული მეუბაობაა: მიწის მეუბაობის მორჩენ და მალე ლიანდაგის დაწყობასაც შეუდგებიან). ყარაქილისაში ფელიჯანზე ნაკლები ჰავა არ არის და, ეაი თუ გზის გაყვანას შემდეგ საზაფხულოთ ხალხი იქ უფრო მიეტანოს, ვიდრე აქა და ჩვენ დავრჩეთ პირში ჩალა-გამოკვლებულნი. მაგრამ, ჩვენი აზრით, ეს ტყუილი ფიქრია, რადგან საზაფხულოთ აქ უფრო ერეეენდან და ბაქოდან მოდიან, და იმათთვის გზის ფასი ფელიჯანზის უფრო იაფათ ეღირება, ვიდრე ყარაქილისაშდე. აკ ახლა ღიდი მოძრაობაა. ქ. ყაზახის სახელმწიფო დაწესებულებათა კანცელარიები ზაფ-

ხულობით აქ გადმოაქვთ ხოლმე, აგრეთვე იქაური მოვაჭრენი მოდიან და აქ ეაჭრობენ ზაფხულობით.

მატყლი ძალიან იაფია, ფუთი 5—6 მანეთად იყიდება. ამიტომ თბილისიდან მოდიან ეაჭრები და აქ ყიდულობენ მატყლს.—კარგა ხანია, რაც აქაური ქართველი ახალგაზრდა ეაზადება წარმოდგენების გამართვას საქველმოქმედო საქმისათვის, მაგრამ ჯერ-ჯერობით ვერა გაუყეს-რა.

ტრ. ᲯᲝᲜᲐᲠᲯᲔᲚ.

* * *

სოფ. ნოსაირი (სენაკის მაზრა). როგორც ჩვენ საქართველოს სხვა კუთხეში, აგრეთვე სამეგრელოშიაც დღესასწაულობენ ო�Ლ იელისს „ილიობას“. ადგილ-ადგილ სამეგრელოს სოფლებში თემობაც იციან, მაგრამ მათ შორის განსაკუთრებით დიდძალი ხალხს იზიდავს სოფ. ნოსაირის საზოგადოების თემობა, სადაც ყუარებელი ხალხი მოდის ტოლაბარებლად. აქ იმართება ცეკვა—თამაშს გარდა ჯირითობაც, გარდა ამისა საზოგადოთ მთელ სამეგრელოში ამ დღეს ლოცვაც იციან და მეგრულად ამას „ხევამერის“ ეძახიან. ერთ დიდს ხეპპურს გაკეთებენ; ანთებენ სანთელს და წმ. ილიას თხოვენ იხსნას ხალხი ცეცხლისაგან და დროზე წვიმა მოაყენოს. რაიცა შეეხება წრეგანელეთ თემობას ძალიან ულეგულად ჩაიარა, რადგანაც ხალხი ეკონომიური მხრით ძრიელ დაქვეითებული არის. ერთ აქაურ მცხოვრებს ახალ-სენაკიდან მოწვეული ჰყავდა ეაერის მუშაკიკეთა ამხანაგობა, რომელიც ამ ტამთ სენაკში იმყოფება. ამან კი ვგრიანანთ ასიამოვნა ხალხი.

17—18 იელისს აქეთ საშინელი ღიმოსაფეთის ღონიერი ქარი ქრიდა, რომელმაც უამისოდაც გაფუჭებული ჭირნახულზე ცუდი გავლენა იქონია. ნაადრევი სიმინდები ძალიან და დიდი ზარალი მისცა საზოგადოებას. აგრეთვე ცუდი ღღე დაადგა ეაზსაც.

ახლა აქეთ ვგრიანები ამინდებია. დროზე წვიმა და ცვარ-ნამია. ხან-და-ხან ისეთი სიცხეები დადგება, რომ სულსა და გულს უხუთავს ადამიანს.

ტრიფონ ᲯᲐᲚᲐᲜᲓᲐᲠᲘᲨᲕᲘᲚᲘ.

* * *

ქ ნო რედაქტორო! ნება მიბოძეთ თქვენი პატივცემული გაზ. „ᲯᲔᲯᲘᲚᲘ“ საშუალებით პატარა შენიშვნა მიეცე ბ-ნ ის. ლომმაძეს, რომელიც ამას წინად თქვენსაც გაზეთში წერდა: „რამდენჯერ მიეედი ბიბლიოთეკაში, არაოდეს იქ გაზეთები არ დამხვედ, სადღაც წაელოთო; მერე თითონ ამ კაცსას მიეედი, რომელსაც გაზეთები ჰქონდა წაკუნული და, დაბე ბედს, აკი, იქიდანაც ეიღაცას წაელოთ“. ამნაირათ ბ-ნ ლომმაძეს ეერაფერს ვერ უპასუხია ისეთი დრო, რომ ხალხისთვის ბიბლიოთეკაში გაზეთი წაეკითხა. ამაზე აი, რა უნდა ეუპასუხო ხსენებულ წერილის აეტორს:

ფოსტა მოდის დაბა ჩოხატაურში კეირაში ორჯელ: ხუთშაბათობით და კეირაობით. ხალისთვიეან ჩოხატაურამდე არის 6 ეერსნზე მეტი. ამიტომ გაზეთების მოტანა ჩოხატაურიდან ზამთარში და ისიც წლეანელელ ზამთრის დროს ძლიერ გასაჭირი იყო მით უფრო, რომ გასაველი იყო მდ. სუფსა, რომელიც კარგა მიზდელი მდინარეა გურიაში; წლეანელელმა წყალ-დიდობამ იმაზეც აღარ გაუშვა ხალი. ამის გამო ახალი გაზეთების მოტანა გეიანდებოდა და ძველ ნომრებს, როგორც ეკითხულს, ბ. ლომმაძეც ხელ-ახლა აღარ წაიკითხავდა. ერთი რამე კიდევ უნდა ეკითხო ბ-ნ ლომმაძეს. თუ ბიბლიოტეკის გაზეთების განთხოერებას ეარს ჰკოფს, რატომ თითონ თხოულობდა გაზეთს სახლში წასაკითხად? არა ბ-ნო ლომმაძე! თუ თქვენ ბიბლიოთეკის სიღარიბე გულს გეგვიენ, რატომ საწყალ ბიბლიოთეკარს შესწმენ სოსტაბა, რომელიც მთელი ნახევარი წლის განმავლობაში თითქმის უსასოდ ელოდა ამ სახეეს. ეთასეკარი ტანჯვა აიტანა და ასე გაშინჯეთ: წესიერების დაცვისთვის ერთმა რაინდმა კიდევაც ცემა ქუჩაში ავითარეთ ბიბლიოთეკარს.

ამასთანვე დიდი მადლობის ღირსნი არიან: ბერეტანი, რომელიც თითქმის თავის ხარჯით ინახავს ბიბლიოთეკას, მღ. სერ. კალანდაძე, რომელმაც ნახევარი წლის განმავლობაში თავის ხარჯით შეინახა ბიბლიოთეკარი; ანანი კალანდაძე, რომელმაც უქირაოთ დაუთმო სახლი ბიბლიოთეკას. მოვაკონებთ აგრეთვე ბ-ნ სიო ბერიძეს, რომ ის ფული, რომელიც იმას აქვს მიბარებული, დროიანათ მოაბრუნოს ამ კეთილ საქმეს და აშენოს სახლი წეანთ-საკავეასთვის. ამდენი ხანია ამ სახლს უცდიან. იმედია ბ ნ სიო, რომელმაც იმდენი სარგებლობა მოუტანა თავის სოფელს, ამასაც იდებს თავზე და დაადგერეგენებს ამ მის მიერ დაწყებულ საქმეს.

ᲒᲘᲪᲕᲔᲢᲝᲠ ᲚᲝᲛᲛᲝᲗᲘᲫ.

* * *

ᲥᲜᲝ რედაქტორო! მე მოგართვეთ ლეტერა დასაბეჭდად, რომელიც წწყებოდა ასე: „ᲒᲐᲬᲘᲜᲐᲠᲔᲗ სეედე, ტიალო“... და იყო მოწერილი ასოთი ნ.

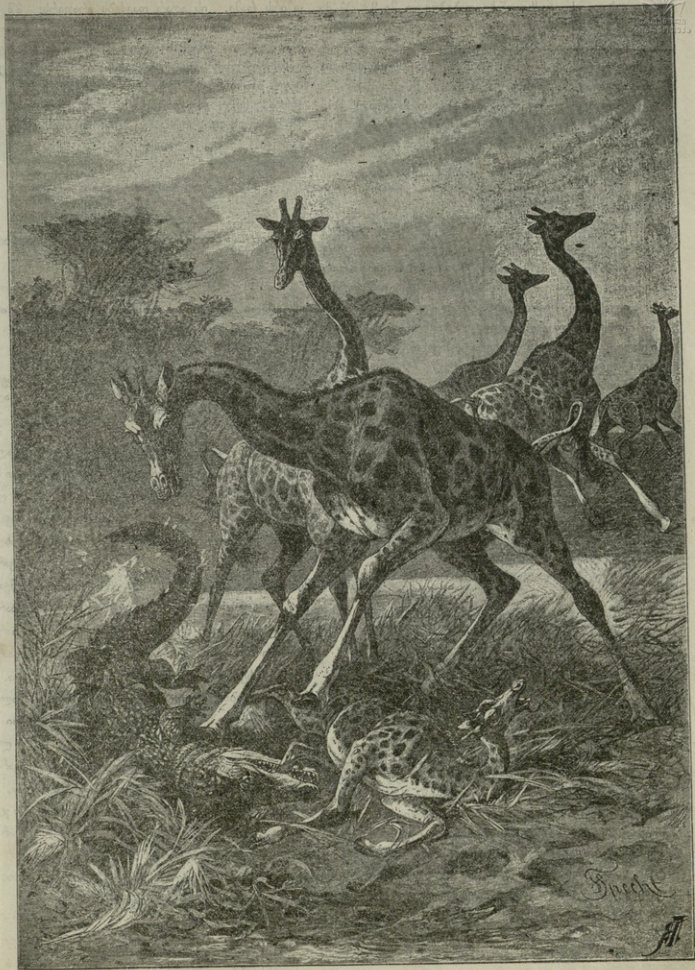

ᲕᲔᲤᲮ-ᲐᲥᲚᲔᲛᲐ (ᲟᲘᲠᲐᲤᲘ).

ახლა ეს ლექსი ენახე დაბეჭდილი მე-32 №-ში „კეალში“ და ქვეშ აწერია რ. ე—ი.

ამ შეცდომას მე შემწამებენ, რადგან „ნ“ ვერ გამოხატავდა ამ ასოებს. „ნ“ შეიძლება ყოფილიყო ან ნათელა, ანუ ნინო და არა—რ. ე—ი.

ეგზოდეთ ეს შეცდომა დაბეჭდოთ მომავალი ნომერში, თორემ მე. ჩემი ნათესავი ქალი შემწყრებს ან თვით—მნებელობას, ანუ ქურდობას და იფიქროთ რა საზიზღარ მდგომარეობაში ჩავეყრდები.

რ. ერისთავი.

სამწუხაროთ ჩვენდა ამ ვინლაც „ნ“-მა, როგორც პატიეცემული რ. ერისთავი, ისე „კეალის“ რედაქციაც შეცდომაში შეიყვანა, რადგან ლექსი „ვამშორდი სვედე, ტიალო“ მისი კი არა, ბ-ნ ზაყელის ლექსი ყოფილა—და ამ ხუთი წლის წინათ გუნიას კალენდარშია დასტამბული. იმ დალოკვილმა მარტო ის კი არ იკმარა, რომ თითონ ლიტერატურული ქურდობა ჩაიდინა, რედაქციასაც და პატიეცემულ რ. ერისთავსაც უსინიდისოთ მოექცა. ამ მაგალითმა უყურადღებოთ არ უნდა ჩაიაროს. მოეგონებენ ქართულ-ლექსებს წერის მოტრფიალეთა, რომ ფრთხილოთ მოაწოდონ რედაქციას თავის ნაწარმოები, თორა „კეალის“ რედაქცია იძულებული იქნება, სულ აღარაფის ლექსები აღარ სტამბოს, რადგან იმას არც დრო აქვს და არც მოცალება, ყოველი დასსტამბავი ლექსის გულისთვის მთელი ქართული ლიტერატურა გადაქოთოს, რომ შეცდომაში არ შეიყვანოს რომელმე მოლექსე ქურდს.

რედ.

ვეფხ-აქლემა (ეირაფი).

ერის ერთნაირი ცხოველი აფრიკაში, რომელიც სიმაღლითან აქლემზე უმაღლესია და ტაყვი როგორც ეფეხის ტაყვი, ისე დაჭეარქვალლტებული აქვს. წინა ფეხები უკანა ფეხებზე უფრო გძელი აქვს, სიმაღლითა, კისერი რომ აიწოს, სამი საჟენია; ის იკვებება განსაკუთრებით მაღალი ხის ფოთლებით; ორა-ჩლიქიანი პირუტყვია; რქები მოკლე აქვს. ალბათ ბუნებასაც იმიტომ აუმაღლებია მისი ტანი, წინა ფეხები და კისერი არა ჩვეულებრივათ დაუგძელებია. ეს ცხოველი საკვირველი ცქვეტი და მასთან მშიშარაა. გაქცევაში მას ვერაფერი სულიერი ვერ გაასწრებს. მაგრამ ეს პირუტყვი ამასთანავე საკვირველი შეიღის მოყვარულია. როცა მის ნუკრს უპირს რამე, ის აღარ დაეძებს არაფერს; მშიშარა ცხოველი გმირათ ხდება. მაშინვე ეცემა მტერს და წინა ფეხებიას დაკერით ლომსაც განგმირავს. ქეემოთ დახატული სურათი გვიჩვენებს, რომ ერთ უშველებელს ნიანგს ეფეხ-აქლემის (ეირაფის) ნუკრი დუპერია. დედ გაიფორებულა, დაუკრავს წინა ფეხი ნიანგისთვის და, როგორც ისრათ ისე გაუპია მისი მკერდი.

ფშაველის ნაამბობი ზეპირ სიტყვაობით

გიორგი წიკლაურისაგან,

ჩაწერილი ავლაბარში ლეონიან მოგაზრე მასეიდ ანგარეშვილისაგან.

ეიდი წლის ქალი მოეიდა, ეგ თამარ დეფოფალია, პირდაპირ ჩამოუჯდება, ლაღი-ლაშარი ჯეარია. ეურძანა ლაშარი ჯეარმა, მთას შამოეელო თეალია, დალალდენ ფშაელის შეილები, ყველამ გალესეთ ხმალია.

ეინც არ გალესა, გადაჭარა; მაგის ნაცემი მზარეა. ჩაეიდენ ტერელოშია (ციხეში), არ დაცდათ სისხლის ცვარია.

მეორე დილას გაჭქანდა სისხლი როგორც წყალნაგუბარია.

გამოიტანეს ცხეარ-ძროხა, თან მოაქეს მთა და ბარია. მოსდეეენ თათრის შეილები, დარჩეულ მოისარია; აყრიდენ სეტყვასავითა, ისარს არ ჰქონდა ძალია. ნუ დაიკვეხენთ, ფშაელებო, არა გაქეთ დიდი ძალია. გვერდს გიდგათ ლაშარის ჯეარი, გიქერით იმათი ძალია.

შამოგეხედეს ლაშარ-ოელეესა ბეეერი ხარი და ცხეარია. ჩემს კარზე ჩამოგეკიდნათ პატარა ოქროს ზარია, დაჭკრან, ხმა ახათს *) წაეიდეს, პირს დაეიწეროთ ჯეარია.

ამისი გამლეესებელი ალეანში თოშის ქალია; გამამიგზავნეეთ სალეაქოთ თითო შიშაკი ცხეარია, ანუ თუ ოქროს ბეეეი, მიყრილეეზდეს ტანია.

---

*) „ახსთა“ ორის სოფლის სახელი.

ᲖᲔᲨᲔᲠᲘᲡᲘᲢᲧᲕᲐᲝᲑᲐ

ᲛᲝᲛᲫᲒᲐᲡᲘ ᲩᲒᲣᲜᲘ ᲛᲭᲔᲚᲘᲡᲐ ᲓᲘᲓ ᲛᲘᲜᲐᲬᲘᲚᲝᲑᲘᲡᲐ ᲐᲚᲔᲥᲡᲔᲯᲘᲡ.

ᲡᲘᲛᲝᲜ ᲐᲑᲐᲫᲘᲡᲗᲐ ᲜᲐᲐᲛᲑᲝᲑᲘᲐ ᲭᲐᲚᲘᲓᲐᲜ.

ᲒᲝᲡᲐᲞ ᲛᲐᲭᲐᲕᲐᲠᲘᲐᲜᲘ ᲘᲧᲝ ᲝᲠᲚᲣᲚᲘᲔᲚᲘ ᲐᲬᲔᲣᲠᲘᲨᲕᲘᲚᲘᲡ, ᲡᲐᲮᲘᲔᲠᲘ ᲓᲐ ᲩᲘᲜᲔᲑᲣᲚᲘ ᲗᲘᲗᲝᲛᲚᲝ-ᲩᲐᲜᲐᲫᲔ ᲙᲘᲗᲮᲕᲘᲡ. ᲪᲝᲚᲚᲝ ᲠᲝᲛᲘ ᲨᲔᲘᲠᲗᲝᲛ, ᲥᲣᲗᲐᲘᲡᲘᲡ ᲒᲐᲛᲒᲐᲠᲗᲐ ᲡᲐᲝᲯᲐᲮᲝ ᲜᲘᲗᲔᲑᲘᲡ ᲡᲐᲘᲡᲐᲓᲚᲐᲗ ᲓᲐ ᲗᲐᲜ ᲔᲠᲗᲘᲐ ᲪᲮᲝᲚᲘᲡᲐᲜᲘ ᲑᲘᲯᲘᲐ ᲘᲐᲑᲚᲐ.

ᲛᲐᲨᲘᲜ ᲥᲣᲗᲐᲘᲡᲘᲡ ᲓᲘᲓᲘ ᲐᲠᲐ ᲘᲧᲝ-ᲠᲐ. ᲠᲘᲝᲜᲘᲡ ᲒᲐᲛᲔ-ᲛᲐᲠᲒᲘᲡ ᲒᲘᲠ ᲗᲣᲓᲝᲑᲣᲠ ᲐᲚᲜᲐᲗᲘᲡ ᲡᲘᲚᲘᲡ ᲔᲫᲐᲮᲔᲓᲐ. ᲘᲚᲘᲡ ᲘᲧᲝ ᲩᲔᲜᲘᲡ ᲛᲘᲜᲓᲠᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲐᲓᲒᲘᲚᲘᲡ. ᲘᲥ ᲛᲘ ᲓᲠᲝᲗᲐ ᲔᲠᲗᲘ ᲡᲐᲮᲚᲘᲪ ᲐᲠ ᲘᲓᲒᲐ. ᲠᲝᲒᲝᲠᲘᲪ ᲘᲕᲘᲪᲝᲗ, ᲛᲐᲨᲘᲜ ᲐᲠᲪ ᲐᲮᲚᲐᲜᲓᲔᲚᲘᲡ, ᲔᲚᲔᲠᲓ ᲧᲝᲠᲓᲘᲡᲚᲘᲡ „ᲒᲝᲡᲢᲔᲠᲜᲘᲜᲒᲘᲡᲗᲕᲘᲡ“ ᲮᲡᲔᲜᲗᲐ ᲘᲧᲝ ᲓᲐ ᲐᲠᲪ ᲡᲐᲛᲘᲙᲘᲢᲮᲚᲘᲡ. ᲛᲐᲖᲠᲘᲠᲘᲓᲐᲜ ᲛᲝᲡᲣᲚᲘᲡ ᲡᲢᲣᲛᲐᲠᲘ ᲡᲘᲚᲘᲡ ᲛᲘᲜᲓᲠᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲓᲐᲜᲘᲜᲐᲕᲓᲔᲑᲝᲓᲐ ᲗᲐᲒᲘᲡᲘᲜ ᲡᲐᲭᲘᲠᲝᲔᲑᲘᲗ ᲓᲐ ᲩᲔᲜᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲒᲐᲣᲨᲕᲘᲓᲔᲑᲘᲗ ᲑᲐᲚᲐᲮᲨᲘ. ᲠᲝᲡᲐᲤᲘ ᲛᲐᲭᲐᲕᲐᲠᲘᲐᲜᲘᲡ ᲐᲚᲐ ᲛᲝᲘᲠᲔᲓᲐ. ᲠᲝᲓᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲘᲧᲝ ᲠᲝᲒᲝᲠᲪ ᲘᲧᲘᲪᲝᲗ, ᲛᲐᲨᲘᲜ ᲐᲠᲪ ᲐᲮᲚᲐᲜᲓᲔᲚᲘᲡ ᲡᲘᲚ

დელეგატების ნანგრევები საბერძნეთში.

პროექტის ზოგიერთი კრებისაგანვე ალნიშნული ადგილების შესწორება, კომისიამ კრებისაგან მინდობილი საქმე ერთი თვის განმავლობაში შესრულა და მერე კი რა ბედი დაატყდა ამ პროექტს, არ ვიცი და ვეკონებ, ეს არც ქართველმა საზოგადოებამ უნდა იცოდეს. სასურველია, ვიცოდეთ, რა მდგომარეობაშია ამ პროექტის ბედ-იღბალი? წარადგინეს იგი, თუ არა დასამტკიცებლათ, და თუ არა, დრო, ეგონებ, საქმეს დაუჩქარონ, მით უმეტეს, რომ ჩვენი ოსსწავალე ახალგაზდობის ნივთიერი მდგომარეობა არაფერ სანუგეშო სურათს წარმოადგენს და მაშასადამე თხოულობს შესაფერ დახმარებას და მოდგაწეობას.

ვინ არ იცის, რომ ქართველი ახალგაზდობა რის ვაი-ვაგლახით და ჭაპან წყვეტით ათიათეს გემნაზიებს და სხვა საშუალო სასწავლებლებს, მაგრამ შუა გზაზე ფრთები ეკვეცება, ზოგნი მათგანი შეუძლებლობის გამო უნივერსიტეტის კარებსაც ვერა ნახულობს, ისე უდროოთ გულ ჩათუთქულნი, იმედგაჭარწყლებულნი ცხოვრების ზღვა-უკიდეგანოებაში მიჰყვებიან. ზოგნი, მართალია, აკეთებენ თავიანთ თავს მეცნიერების ტაძარს, მაგრამ რამდენათ გარემოება მათ ხელს უწყობს საქმის რიგიანათ წარმართვაში, ამის აწონ-დაწონვა და ასე თუ ისე გადაწყვეტა—თვით ამ „ზოგნი“-სთვის მიმინდია.

წელს განკაცში გემნაზია დამთავრა ადგილობრივი მომრიგებელი შუმიაელის შვილმა ირაკლი მიხეილის ძემ ფურცელაძემ, რომელსაც დიდი სურვილი აქვს უმაღლესი სწავლა მიიღოს, მაგრამ ეს სურვილი სურვილობათ რჩება, რადგანაც იგი შუქლოა და ამისათვის სამხედრო სამსახურში აპირებს შესვლას.

მე ღრმათ დარწმუნებული ვარ, რომ ბ. ფურცელაძე ვერაფერი კარგი მხედარი გამოდგება, მაგ. უმეტეს—ყმაწვილს არაეთარი სურვილი და მიდრეკილება არა აქვს სამხედრო სამსახურისა, და უკეთესოთ კი მიმხედარი ვარ, იმხედრებს. გინდა არ გინდა ჭეშმარიტი მხედარი, მამაცი და გულადი მეომარი გამოდიო, ეს ვერაფერი კარგი თეორიაა, ეს თეორია სამხედრო წესრიგის წინააღმდეგი პრინციპია.

აი, ჩვენ საზოგადოებას რომ თვისი მომავალი ახალგაზდობის ბედ-იღბალი აინტერესებდეს, მაგ. უმჯობესი და უნუგეშო მდგომარეობა ცოტათი მაინც აფიქრებდეს, მაშინ ბ. ირაკლი ფურცელაძე და მ. გვარი ყმაწვილები ქართველ გულ-წრფელ მოგზაურ ნეფეებს საერთო ულლის წევაში გვერდით ამოუყენებდენ, და სამხედრო უწყების ტყვეულ-უბედურ ლო ბარგათ არ გადაიქმნებოდენ.

აი, სწორეთ, ამისათვის საჭიროა და მასთან ერთ ნუკეარი, ზემოთ დასახელებული პროექტი, რაც შეიძლება, მალე და მალე დამტკიცდეს, ეგებ მაშინ ჩვენ ოსსწავალე ახალგაზდობის ბედ-იღბალი, ასე თ. ისე, მაინც შეიცვალოს და მამამ სწავლად და ... მამ სასურველი ნაყოფი მოიტანოს.

ს. ეგმისოკგელი.

᩠ᲩᲐᲚᲓᲘᲠᲘ

თავისი შესანშნავი შენობებით და ტბებით.

(დასასრული *).

ᲗᲝᲠᲛᲐᲫᲐᲨᲘᲡ ციხე დგას მტკვრის მარცხენა ნაპირზე, ძლიერ მაღალ კლდეზე; მტკვრის გადმა-გამოდმა ამართულია პიტალო კლდეები, რომლებსაც კაცი თვალს ვერ უწვდენს. გადმა კლდეში შენახულია 27 მაღარო, რომლებშიაც ქარის მეტი ვერა მიწვდებიან; ეტყობა ქვითკირით არის ნაშენები მაღაროების შესაფალი. ერთ მაღაროდან, რომელიც სხვაზე უფრო მაღლა არის, იმდენი წყალი გამოჩუჩუნებს, რომ ხუთ თვალ წისქვილს ეყოფა. ასად-ალამ მითხრა, რომ ეს წყალი ხოჩაპინის ტბიდან მომდინარეობსო და როდესაც ამ მაღაროებში ხალხი იმალებოდა, ამ წყალს ხმაობდენო; სიმღაშე დაკარგული აქვსო. ეტყობა, რომ გადმა კლდეზე ძლიერ ბევრი მაღაროები ყოფილა. გამოოცა კლდეზე კი არა ჩანს, მხოლოდ ციხიდან აღმოსავლეთისაკენ მოჩანს ერთი პატარა ეკლესია, რომელიც მე ვერ გავშინჯე, რადგანაც იქ ხასელა სანმელო იყო. თვით ციხე, როგორც ეთქვა, აშენებულია მოუდგომელ კლდეზე და სამი მხრით უფლის მტკვარი. ამას გარდა გარშემო არტყია ᲒᲝᲢᲙᲘᲠᲘᲡ გალავანი; შუა-გულ ადგილზე, მაღლარზე, დგას ორი კოშკი; ერთი მთავანი უფრო მაღალია; კოშკების მარჯვნივ პატარა ეკლესიაა, რომელშიაც წმიდანების ნაპატები დღემდის შენახულან ხუცური წარწერებით. ამ ყამთ ეკლესია ბაღის პატრონს, ახმედ-ალა სანამ-ოღლის, თაელთან გადაუკეთებია; ამის შესახებ მე განუუცხადე ასად-ალას, რომ თუ ამას შემდეგ სუფთათ არ შეუნახავთ ეკლესია, გუბერნატორს ეაცნობებ-მეთქი. წყალზე ჩასასველი კიბე ისეა გაკეთებული, რომ უკეთესი არ შეიძლება. საკვირველია, რომ რაც უნდა დიდი თოფი იყოს გარშემო, ამ ციხესთან დიდხანს ვერ გაძლებს, ჩქარა დნება. ასად-ალამ მითხრა, რომ შარშან ამ ციხეში ᲧᲐᲠᲘᲡ გუბერნატორმა მთელი ღამე გაატარაო. მინდოდა გამეშინჯა აკრეთვე მგელ-ციხე, მაგრამ რადგანაც ცუდი გზა იყო, ვეღარ ეფედი. დაბრუნდით ისევ ᲧᲣᲠᲐᲗᲘ თავში ასად-ალასას, და აქიდან ᲧᲣᲠᲗᲣᲜᲐᲨᲘ. ორ კვირეს შემდეგ მე და ერთი ჩაფარი წაველით ერთი ეკლესიის დასათვალიერებლათ, რომელიც მეჩეთთან გადაუკეთებიათ. ეს ეკლესია და ᲧᲣᲠᲐᲗᲘᲡ-თავის ეკლესია ერთ დროს არიან აშენებულნო, ასე ამბობენ აქ. თუმცა ᲧᲣᲠᲘᲡ განვებ დაუმტერეეიათ, მაგრამ ალაკ-ალაკ კიდევ ბევრან დარჩენილნი იმათი ნასახი. ეკლესიის გუმბათი დამკარებულია რეა მაღალ ქვიტკირის ბოძებზე. შენობის გეგმა იმ ნაირიეეა, როგორც ᲧᲣᲠᲐᲗᲘᲡ-თავის ეკლესიისა. ამ ეკლესიაში ათობაგობის დროს წარეა-ლოცეა ქარ-თელ ენაზე იყოეო, ასე ამბობდ ქართველთან ერთი იქ მყოფი ბერი კაცი. ეს სოფელი „ქართლის ცხოვრებაშიაც“ არის მოხსენებული. მეტი ვერა გავიგე-რა, ვერც ამ სოფლის და ვერც მისი ეკლესიის შესახებ.

19 ᲘᲐᲜᲕᲐᲠᲘ 1892 წ. ადგილობრივი მაზრის უფროსი და ᲰᲘᲞ ᲧᲐᲕᲘᲐ ᲜᲘᲜᲝ-ᲛᲝᲒᲚᲘᲡᲗᲐᲜ, რომელიც ᲧᲘᲤᲘᲗ მოეხსენიეთ. ამ ამიდ-ალის სახლი ძლიერ მდიდრულათ არის მოწყობილი. მასეულ-ათანავე რამდენსაც წამს შემდეგ, მოლამ, რომელიც მეყავეთ ᲰᲯᲝᲚᲘᲐᲜᲘ, მოგვართოვა ᲨᲔᲜᲔᲘᲠᲘ ᲧᲐᲕᲐ. სახლში შესელის დროს კარის საძირკველზე მე ᲨᲔᲜᲔᲘᲠᲘᲗ ᲠᲘᲗᲘ ᲬᲐᲠᲬᲔᲠᲐ; ეს წარწერა ხუცურათ ნიშნავს: „ᲐᲚᲐᲜᲘᲡ ᲔᲙᲚᲔᲡᲘᲐ ᲫᲐᲛᲘᲡ ᲨᲔᲛᲓᲔᲒ გამოკეთხე მასპინძელს, თუ საიდან ᲰᲥᲝᲜᲓᲔ მას ეს ᲫᲐ მოტანილი. ამაზე მან მიპასუხა: „ამ ᲩᲔᲜᲘᲡ ᲛᲔᲩᲔᲗᲘᲡᲨᲘ ᲘᲧᲝ ᲨᲔᲜᲔᲘᲠᲘ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲔᲙᲚᲔᲡᲘᲐ, რომელიც დაკეცია ახლა რომ ᲧᲣᲠᲗᲣᲜᲐᲨᲘ და-ᲓᲐᲒᲘᲐ ᲝᲠᲑᲝᲚᲘᲐᲜᲘ არის იმის მამამ, ნაიმ-ბეგ-მა; ᲥᲔᲜᲘᲡ ᲑᲝᲠᲐ იმან ᲬᲐᲘᲦᲔ ᲨᲔᲜᲝᲑᲘᲡᲗᲕᲘᲗ და ᲑᲝᲠᲐ-ᲒᲘᲐ ᲬᲘᲜᲐᲨᲘᲠᲐᲪᲐ. აი, ეს ᲥᲔᲐ სწორეთ იქიდან მაქეს მოტანილიო“. დადა-ბეგი ამ ᲧᲐᲛᲐᲗ ერთათ-ერთი ბეგია მთელ ჩალდირში; ამის წინაპარი ᲔᲒᲠᲐᲗᲘᲡ ᲝᲠᲑᲝᲚᲘᲐᲜᲘ ყოფილა. ოსმალეთს ჩამოუტარებეია მისთვის მამული და პენსია ᲜᲐᲠᲔᲜᲘᲨᲕᲐᲜᲘ. ᲓᲦᲔᲡᲐᲪ ᲠᲣᲗᲣᲚᲘᲗᲔᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲔᲫᲔᲑᲘᲡ ᲐᲛ ᲑᲘᲜᲐᲡ. მინდოდა გამეგო რამე ᲑᲔᲒᲠᲘᲡᲐᲒᲐᲜ, მაგრამ იმისთანა ᲧᲠᲣ ᲔᲠᲔᲑᲐ, რომ მისგან კაცი ᲔᲠᲐᲡᲐ გაიგებს; ის ᲧᲘᲡᲐᲗᲘ ძლიერ ᲔᲜᲘᲗ-ᲚᲔᲑᲐ. ამისი მამა ნაიმ-ბეგი კი გაგლეწანია კაცი ყოფილა. მე მასპინძელს პატარა საᲧᲣᲠᲔᲜᲘᲠᲘᲡ განუუცხადე იმის შესახებ, რომ ᲐᲚᲐᲜ-ᲑᲐᲠᲬᲐᲡᲘᲡ ეკლესია თაელათ გადუქცეეია. ამაზე ᲑᲝᲑᲝᲜᲘᲗ მოითბოეა და ᲨᲔᲛᲞᲘᲠᲔ ᲒᲐᲘᲡᲣᲤᲗᲣᲤᲔᲑᲘᲡᲗᲕᲘᲡ. ამ დროს ᲒᲐᲨᲐᲚᲣᲚᲘ ᲡᲣᲤᲠᲐ; ᲧᲔᲚᲔᲚᲘ ᲡᲐᲛᲘᲗᲘ ᲘᲧᲝ ᲜᲐᲜᲐᲩᲐᲜᲘ ᲨᲔᲬᲔᲒᲔᲑᲣᲚᲘ, რომ ᲛᲐᲠᲯᲕᲔ ᲡᲐᲠᲔ ᲒᲐᲫᲚᲔᲑᲔᲚᲘ ᲙᲐᲪᲘᲡ; ᲡᲐᲡᲛᲔᲚᲘᲗ მოგვიტანეს ᲩᲘᲜᲔᲑᲣᲚᲘ ᲨᲐᲠᲑᲐᲜᲘ ასე, რომ ამ სუფრაზე მჯდომ კაცს ᲧᲘᲜᲔᲚᲘ ᲐᲠᲐᲠ ᲔᲡᲐᲯᲐᲠᲝᲑᲓᲐ. სადილს მოაყოლეს ᲩᲐᲜ. ჩაის დროს მაზრის უფროსმა ჩამოაგდო ლაპარაკი რუსეთის მაშინდელ მინისტრზე, და შემდეგ მაზრის ᲛᲐᲨᲘᲜᲔᲑᲘᲡ ᲛᲘᲛᲘᲚᲝᲛᲐᲖᲔ. მასპინძელმა მაშინვე უბრძანა თავის ძმას, ᲑᲝᲠᲘᲡ ᲛᲝᲛᲢᲐᲜᲔᲚᲘ; მოტანეს ᲑᲝᲠᲘᲡ, რომელშიაც სულ ასიგნაციები იყო ჩაწყობილი დასტა-დასტათ. ᲐᲛᲘᲝᲠᲘᲡ ᲑᲝᲠᲘᲜᲓᲐᲜ სამი ᲬᲘᲗᲔᲚᲘ ᲥᲐᲦᲚᲘᲡᲓᲐ

*) ᲘᲮ. „ᲙᲐᲚᲘᲡ“ № 32.

ე. ი. სამი თუმანნი და მიართვა უფროსს. ჩამოვარდა ლაპარაკი სიმღიდრეზე და ამოჩნდა, რომ მთელ იმ მხარეში ამიდ-აღაზე შეძლებული აღარაფერ ყოფილა. სიმდიდრესთან, არც ოჯახის სიმრავლე აკლია ასე, რომ 70 კაცზე მეტია ამ ოჯახში ქალი და კაცი; ყველა ესენი ემოჩრილებიან ამიდ-აღას, როგორც ოჯახის უფროს.

ამნაირ მოგზაურობაში გავატარე თითქმის სამი თვე ჩალდირში. საზოგადოთ აქაურ ცხენებზე უნდ, შეენიშნო, რომ სწორეთ კარგათ ცოდნით ცხენების აშენება; რაც შეეხება ჩალდირის ტბას, მე იმ აზრისა ვარ, რომ ეს ის ტბა უნდა იყოს, რომლის ნაპირზე ცხოვრებენ ქართველთა ტომი და ხელობით ნაქებნი ტიბარეენნი. ამას გარდა ჩალდირში ბეგრნაირი არაკები დარჩენილი, მაგრამ ყველას ვინ მოუყრის თავს. ჩალდირში ყოფნის დროს არდაგანიც მოვიარე ორჯელ, მაგრამ იქაურს ამბავს შემდეგ ავწერ.

ოტია სთასაგი.

მატრაკვეცა.

(ნ. კეკნერის მიბაძვ.)

I.

ერა იყორა კი არა, მართლა იყო და საქმეც გაჯერა ერთმა ნამდვილმა მატრაკვეცამ. იყო ის მატრაკვეცა, რომელზედაც ილმისო:

„ვინ ინანებს,—ვის ჰყავს ნახული,
ჩვენს მატრაკვეცას ამასა,
ფეხ-წვრილსა, სიტყვა-სამასს?
სული აქვს მოკლე, ყელს ჩრია გული!“

ეს მეტი-კენტი იყო წმიდა ფიქვის კვარი, წვრილი ჩხირი და თავი ჰქონდა შავი, შეტრუსული.

ერთხელ ერთ დიდ დარბაზში შობის დღეებში ფერად-ფერადთა ჩაცმულმა ბავშვმა თავი მოიყარეს, სადარბაზოთ მობძანდენ. გოგოებს სულ თეთრი და ეარილს ფერი კაბები ეცვთ, ბიჭებს ლამაზი პერანგები ყველა მხიარული იყო, ყველას ვული უცქმდა: ყველა ირგვლივით დასხდენ. ანთეს ჩვენი მატრაკვეცა და ხელითან-ხელს ჩამოიარიგეს. ერთი რომ ხელს მოჰკიდებდა, გაიცინებდა, დაკაროწიალებდა მატრაკვეცას და მეორეს მიაწოდებდა, მეორე მესამეს და შემდეგებსაც; ყველა იცინოდა და ამასობაში თავგასულათ გოგმანობდა მატრაკვეცა. თაეის-სიბრიაეეეს ჭარძნობდა მატრაკვეცა, მით უმეტეს, რომ ბავშვები დამღერიოდენ:

„ცოცხალია მატრაკვეცა, ცოცხალი“
„ჩვენს მატრაკვეცას სადეინ ჰყავს ცალი!“

—ჰხედავთ, რა რჩეული ეარ, ჰხედავთ ყველა ჩემი დღეგრძელობით ჰხარობს! წამ-და-უწუმ ამბობდა მატრაკვეცა.

—მაშ ეკოფილეარ ბიჭი! უხარიდა მატრაკვეცას და ამ სიამოვნებაში ხან ერთ ადამიანშეელს მიაბოლებდა და ხან მეორეს. მაკრამ დიდმა ხანმა არ განელო მას აქეთ, რაც სათამაშოთ შეიქნა მატრაკვეცა და ერთ გულნარა გოგოს ხელში ისე წაეეზდა, რომ აიღო და ჩაბნელდა.

—ოჰ, რა ორაკული ხარ, მატრაკვეცე, არ მეგონე ფუქსაფეტი, არ მეგონე მეტი-ზრიახ! რაღა ჩემს ხელში გაგიქცა თავი და ჩაბნელდიო, გულ-მოკლულათ უთხრა გულნარამ.

—უკაცრავათ, თუ გეწყინათ; საფრად მიმიღია ათი, ოცი, ასი დიალ ასი თუმანი, ქალბატონო...

—დაიკარგე! შენც შეეარცხენინ შენი ასიც და ნაკლებიც და მეტიც... დაიკ!.. მოისროცა გულსიკვარული გულნარამ ჩვენი მატრაკვეცა და ისე გატეორცნა, რომ დარბაზიდან გადავარდა სასტუმროში, სასტუმროდან ემაწეილების ოთახში და იქ კუთხეში სათამაშოებში დაეცა.

—გამარჯობა, ქალბატონებო და ეაებატონებო! როგორ მილხენთ, რათ მიწყენთ! როგორ ბრძანდებით, წამობძანდებით!! —შესცახა მატრაკვეცამ. მე გაბლაკრთ მატრაკვეცე, მაგრამ ეს მზოლოთ სახელია, სახაეი ის გაბლაეთ, რომ მე გაბლაეართ სწრაფი, ჩქარი, უცქმი, მალი, ფარფატი, მყისი, მარადი, ქარი, ნიაეი და ამას გარდა თავადი-სეეადი, კნიაზი-ბიაზი, ეროფი-რაეი, მარკიზი-ნარეზი, ლეკი დუდეკი, ერთი სიტყეეთ პოეზია, სტეერი-ეიანეერი და სხეა-და-სხეა. მე ეს არა, გიახელით სწრაფი მატარბლით პირდაპირ დიდი დარბაზიდან. იქ დიდი კრებაა, თეალსაჩინოთ, დიდებულათ არის დარბაზი ეანთებული და სულ ეს ჩემთეის გაბლაეთ, დიაღაც ჩემთეის! იქ ყველა ცდილობდა ხელში ეეტარებინე, იმიტომ რომ გარშემეზეთ, ეს დიდი პატეეია. ისტორია არ დაივიწეწებეს გამოჩენილს, ცნობილს, გაცრობილს მოიეაწეს, კნიაზ მატრაკვეცას; არა, არას დროს! ირწმუნეთ, იმიტომ რომ ისტორია გაბლეკართ მე თითონ, ან ჩემს გარეშე ისტორია ფუქ და მე მის კუქ! იქ ყველას უხაროდა, რომ მე ცოცხალი ეარ, სწრაფი, ჩქარი, უცქმი; მალი, მყისი ფარფატი; ქარი, ნიაეი, მარადი; ერი მეეროდა, კაკობრიობა ბანს აძლეედა: „ცოცხალია მატრაკვეცა, ცოცხალი“!.. მე ძლიერ მიყვარს ესრეთი

ეურადღება. ეაშლი გამითალეს, მ-მართეს კამფეტები-მამფეტები, მეურბა ღანძილისა, წნილი გუდა-ფშეტასი და სხეა, მაგრამ მე პირი არაფერს დეეკარე, ამიტომ რომ არა მსურდა. მე მხლოოთ ჰეკანის სოგარებს ეგბოლედი—ფუფუ, ფუფუ, ფუფუფუ! და ყველა ლუტაკეებში მოდიოდა ჩემი ბოლითა, სულ თავ-ბრუ ესსმოდათ. მართალია იყეენ ისეთნიც, რომელთ�ც ჩემი ფუფუფი სიბრიყეეეთ მიიჩნდათ, მაგრამ უტოპისტები გახლეავან ისინი, უტოპისტები, რომელთაც ისტორია იეიწყებს,—აკი, მოგახსენეთ, რომ ისტორია თითონ მე გახლეავართ, და მეტადრე ჩეენი ისტორია!.. მაგრამ ბოლოს თავი მომპაეზრეს უტოპისტებმა, შეგაწუხეს და სწრაფათ, ჩქარათ, უცებათ გამოეფრინდი თქეენსკენ, მალი, მეისი, ფარფატი მატარებელითა, ქარის წისქვილის ფრთეზზე, ჩიტა-ჩიორასავეთ—ფრრრრ! უნდდ მოგახსენოთ, რომ ისტორია...

—ეინ არის ე ლიკლეკა, ე უსტეენე, უძირო კედბანი, ძირგავარდნილი კოკა, რომ მოსეენებას არ მაძლეეს? ეგეთ გაგდერებით თიხის იხემა. მთელი დღე ეკი-ეკგლაბში ეარ და ღამე მაინც ეეღირსო მოსეენებას! ერთი რაღაც უბრალო კეკრის ჩხირია, თუ ხიწე გადმოუგდიათ და ტატენებს, ტ-ტენებს ისმაოეთ, რა ჰქვიან...

—ქალბატონო, ნება მიბოძეთ მოგახსენოთ, რომ მე სრულებით არ გახლავართ ჩხირი, არც ხიწეი! ოქეენ ბძანდებით უბრალო თიხის იხეი და ამიტომ ცხადია, არ ძალგიძთ მე დამფასოთ. მე არას დროს ხიწეი არ ყოფილეარ, არც ჩხირი! ბაბა ჩემი იყო თავადი მატარკეეეც, ბებია ჩემი დიდი მატარკეეეიან-ქოთან-ყურიანს, ჯამ-ქაშანურიანთ ასულო, და მეც გახლავართ ნამდვილი მარკოზ-ნარგაზ, კნიაზ-მნიაზ, გრაფი-სწრაფი მატარკეეეა, დიაღ, ასე გახლავთ! ისტორია აღეკეწერს ჩემთ წინაპაპრ... მართალია, ერთ მაგგანს ბბრალდება შეცოდება სწრაფი, მალი, უცებნი, რომლისთვისაც უბრალო ებრაელი დაისაჯაო, მაგრამ ეს გაზეთე... დიაღ გაზეთების მოეჭორილია... გაზეთი იმ დროს არ იყო, ეს მეც კარგათ ეიცი, მაგრამ მეეაზეთენი კი უნდა ყოფილიყეენ... ხა, ხა, ხა! —ახრიბეულთა ჩაიხარხარა რაფმა-სწრაფმა.

—მისმინეთ, კნიაზო-ბიაზო მატარკეეეა, ხმა ეამეკა დედოფალმა, რომლის ფერხთ ეჩეკ მატარკეეეა.—ყველას დიაღ დაგეიალეთ, ბატონო მარკოზ-ნარგაზო, ცოტა რომ ენა შეაჩეროოთ!

—ოჰ, ქალწულო არსებაე! მე ქალწულთა ტრფიალებაზე გამოცდილი გახლავართ და უფრო ჩემ-ლესათ გიხოოეთ მომატეეეთო, რომ მაწინეე ეეო დაგინახეთ. მაკრამ თქეენ დამაბრმავეთ, თვალი ეეღარ გაგაისწორეთ! თქეენისთანა ნარნარი არსება არსად მინახაეს. სწორეთ თქეენეც დიდ დარბაზში იქნებოდით; იქ ყველა ყმაწეილი ქალების ხელის-ხელ საგოგმანები სწორეთ მე გახლდით, მაგრამ არც ერთ მათგანს არა ჰქონნია ლაკის ისეთი ხელები, როგორც თქეენ. თავმოდრეკეთ გახლავართ თქეენ ფეხრთა ყრმათ, და ნუთუ თქეენრი ლმობიერება არ გაიღეიძებს და ხელს არ მიბოძებთ? იქნებაა იფიქროთ, ჩექმები არ აცეიაო... ჩაცმეული გახლავართ უკანასკნელ მოდის კეკლოიბაზე: ფეხ-წერილი გახლავართ, სულით მოკლე, ხელთ-დროშა მკერი, რომელზედაც აწერია უსმო ასოებით—„ტრკეეეც!" ერთხელ ჩემი თეთრი წუდებისთეის ეაქსის საყიდელთან გიახელითან საუკეთესო სალბაეების მაღაზიაში.

—როგორ ღირს-მეთქი—კალლოფი საუკეთესო ეაქსი-წაქსი? ბეერი გამომართეთ იმიტომ, რომ მდიდარი ეარ-მეთქი, ბანკის საქმეების პირველი, ერთათ ერთ, მხოლოდი, ეელადი, კენტადი, კერძადი მცოდნე-მეთქი!

—ორი კაპეიკი და უზალთუნია.

—ეგ ძლიერ იაფია-მეთქი; მომიკერეთი ხუთი უზალთუნისა ერთი მეხუთეელ!

—ღიდი სიამოენებითო, მიპასუხეს; მაგრამ ახლა საკრეთელი არა გვაქვს, სულ გაეასაღეთო...

—როგორ, განა კარგი ბუხალტერი ერთს კაპიკს უნდდ ეძიებდეს ბალანსისთვის და მთელი ღამეები თვალებს იხდენდეს-მეთქი... ერთი სიტყეეთ ისტორია...

—ადამიანებო, გააჩუმეთ ეს ჩიტი-რეკია! დაიგრიალა ლოლმა,—არაეის ასეენებს, სულელი, ყველა გამოაყოფა!

—უკაცრავათ, ბატონო ჩემო, მე სრულებით არ გახლავართ ჩიტი-რეკია, მე ერთათ-ერთი, ერთი ღმერთი, მსოფლე კონდერსიისა, თავადი ზიკია, ალოზიკა, კეტენკია, ალპელაკია, ეკია, ქეეენის ეკია—ნაკია გახლავართ და ამასთან, ძლიერ გულადი... ერთხელ ერთ მუხის დედა-ბოძს დავეტაკე, გზაზე გადმამეღობა და მითხრა—ბუზო! და ეეეკი და ეახალე და ეახალე თავეი, თან შეეძახე და შეეძახე—ჭრახ-ჭრიბ, ბრუხ-ჯრუხ

და გრუხხ... უს-მეთქი და შიგ ბარძაყში შეეერტე ხიწვათ ისე, რომ მიძრო, მიძრო და ბეერა წელმა განვლო —ეერ გამომიძრო. ჰე, შეგაწუხე თუ არა მეთქი, გაწუხებს ხიწვი მეთქი, ეუთხდი და ხალხი იკრიბებოდა. დიაღ, სწორეთ ასე იყო; მაგრამ... ისტორია არ...

მაშ, დამაცა!—თქვა ხის იასაულმა,—არ გაჩუმდები და მე შენ გაჩვენებ ისეთ ჯრახსა, რომ სიცოცხლეში არ გენახოს!..

—მერე რა! მე ყველა იასაულს პატიესა ეცემ. მე თითონ რა ფეხები ეარ... მამაჩემი რომ დიამბეკათ იყო და სტაკეი-სოფეტიკობას მოკლოდა, მაშინ ფედოფალი ეკუთხნა და მამა-ჩემმა გასცა ბრძანება თავის სადიამბეგოშ... ეისაკ როზგი გინდათ აიცილოთ, შაბაში გადმოაგდეთ, თითო ოცდა ხუთიანის ბრძანება ასრულდა და მოდის და მოდის შაბაში! აფერუმ ქაუსა, ჯან მოიეაწუოხას-მეთქი და ისარიულით ბანზე აეტები და მაშინეე ყველა მე გამომყეა... ერთი ამმაკი შეიქნა, ყეირიან,—

„ცოცხალია მატრაკეეცა, ცოცხალი,
ჩვენს მატრაკეეცას ეინ-სად ჰყაეს ცალი!"

„წაგვიძეღ წინაო, წყალში, ჯოჯოხეთში გადაგეყარე, შენთან უნდა დაეიბოკინეთ, შენია დაეიღუანეთ! რო გეკუოზებინათ კეტის, მუშტის, ენების (რიალი! გაიღეიძა სიცოცხლემ, გონება გასულეღდა, ჭორი გამეფდა, სიბრაყეე მსაჯულებდა, უაზრობა სასიქადულოთ შეიქნა... გაიმართა ჩემი სარბიელი, მეც წაქეზდი და შიგ შუაგულ ეეცხლში გადაეფრდი, ზარბაზნებს გაუდის ბრახა ბრუხი... ეუცგ ბუმ-ბამ-ბახ! ყუმბარა მე მეცა, მე ყუმბარას ეეცე და შიგ ბუხარში ხრაკ-ხრუკ!.. ყოველი ფერი იწეის, მოეღეგარება, ამბოხება... ბრახ-ბრუხ, ჭრაკ-ჭრუკ, ტკაკ-ტკუკ!..

მაგრამ ყური აღარაენ ათხოვა მატრაკეეცას. ყველამ ყურები დაიცეა და, ეისაკ როგორ შეეძლო, ღრმა ძილს მისცა თავი. მატრაკეეცამ კი ფედოფალს ფერხთა კერძოთ ილაპარაკა, იტიტინა, იწრიპინა და ბოლოს იმასაც წათელ-მა.

შუადამისას ყველა სათამაშოებს გამოეღეიძათ, რადგან ისინი თითონ თავის თავათ მხოლოთ მაშინ თამაშობენ, როდესაც სახლში ბნელა, ყველას ძინავს...

—ყიელიყოთ!—წამოიძახა სქელი ქაღალდის მამალმა. შემდეგ დოლმა დაჰკრა გალეიძებისა. იხეა სისინი დაიწყო, ბუმმა დაჰყვირა, და თეთრი თიხის თუთიყუშმა, კისერ-გადაგდებით და ეგემუტენი ხმით დაიწყო: „რაკა გნებავთ ყველას დაეჯერინებ, მე ნაპროკურორე, ყველას ჩამოვალრჩობ!.. საბუთები მერე იყოს, შემდეგ, ხელში კი მიჭირავს, მაგრამ ჯერ საქმე და მერე საბუთი, საუფლე

...

—ა, ო!, კარგი ი ცხონებული მამა-შენის ხსოვნასა: ეინ უნდა ჩამოალრჩო?..

—ეინაო?—ეინა და აფრიკელები, მაიმუნები, ჩიტერიმელები, კოლო-ბუზები, რადგან კრემენალისტიკა, სპრუდენცია, კონკუბინაცია, ლოღიკა, არითმეტიკა, გეოგრაფია და ყოველი ცია და ფია ამართლებს ასეთ ჩემ გადაწყეეტილებას...

კატამა თქვა: მოდით ეიმღეროთ, მესამე დღეა არაფის გაუბერიეარ და სტომაქი გამიმტერიანდა, მადა მაქეს მეკერმეტყეველობისა, ეელაბრელი შუალეღლიერ, ეარ მეოდნე დუმისა, ბაზად-ძეერისა, ბარბალოს მთის წეერიზე ბოდეისა თავ-ლაფ-მსროლი მაძიებელი თავდობისა კი არა, ეველრც თუ აზნის ძებისა... ეიმღეროთ—მიაუ, მიაუ, მიაუუუ!

—ახ, რა კარგი ფიქრია!—წაიწრიპინა მატრაკეეცამ და ისე დარბა ყირამალლა-ტრამბალი, როგორც იყო დედოფალს მკეეხრთა კერძათ.

—აბა, ეიმღეროთ! მე რო დიდ დარბაზში გახლდით, იქ ყველა მღერიდა და ყველაზე უკეთესათ მე. ვასაოკარი მომღერალი გახლავართ და შენეიერი ლექსიც დაეწერე ვარსკვლავეთ-მცნებაზე, რომელსაც არ დაიეიწყებს ისტორიაო. და მიწერილებული ხმით გაადა:

„ცოცხალია მატრაკეეცა, ცოცხალიიიი,
„ჩვენს მატრაკეეცას სად-ეინ ჰყაეს ცალიიი?!"

—კამაკ-კამაკ". კნიაზო-ბიაზო. თაღუთუნარამ! ინებეთ ვიქანიაწაქანი, ინ საქეთელი მიყიდნია...

—არა, ცმაწეილებო, ის არ ჯობია, ეიდანსოთ, დიიძაა ბზრიიალმ, პროწიალს და ბზრიიალს რა დეღრება?!

—ეიდანსოთ, წარმოთქვა ტიკინმა, ჩემი კავალერი იქნება ეკმიმ-ბაშა,—არაქეს-თავ'ში, თუთუ-უუში იდანსაეებს ნაპროკროვთან, კატა მამალთან, ბუკი დოლთან, ხის სოლდათი იხეთან და სხეები ყველა ეაუნცრუკეღენ!..

—დანსობას გაუმარჯოოოოს!—დაიძახა მატრაკეეცამ, თავ-თავის ალაგას დადგეთ, ჩქარა, ქალბატონ-

ნებო და ბატონებო! მალე მეთქი ტელეგრაფით, ტელეფონით! მე თქვენ გასწავლით გასაშტერებელ დასსობას. ჩემი თამაშობა საშინელთ მოეწონა ნეტარ მარშალს პრისტაციის პოპოჩნიკის სამზარეულოში. მაგრამ გამიგონეთ, საქმე ის არის, რომ ამ თამაშობაში ყველამ თავის თავზე უფრო მაღალ უნდა იბუტნოთ, ან მიეუერეთ:

„ასე ერთი, ასე ორი,
სიბრაყეე და სისუფლე!!
ახლა ბიჭო, არ გჯავს სწორი,
ნახეთ სადმე ერთი ორი“.

და მატრაკე�ეს ისე გიიტაცა, ისე გიიტაცა ხტუნაობამ, რომ ჯერ ბზრიალა წაიკეია, მერე იხეი თუთუყუშო, ცხენი, ბუკი და ტიკინი...

— გაიჩერეთო, გაიჩერეთ, თავ-გასული ბრიყეი! ეკერიოდ ყველა, ეისაც სიბრაყეე სიმაცეთ არ მიაჩნდა. ეგ ისე გიიტაცა თავ-გასულობამ, რომ თავისთავი ალარ ახსოვს. მაგასთან თამაშობა სირცხეილია, სირცეილი, ადამიანებო, მართლა რო სირცეილი!

— დურაკ მატკეეეეს! დაიძახა თუთუყუშმა.

— როგორ?! დაიყვირა მატრაკეეეს, თქვენ რა ნება გაქვთ შეურაცხყოფთ! თქვენ ჩემს ღირსებას ეხებით, ჩემ პატივს, ჩემს თავს, ჩემს ტანს, მოუდუნეობას, მოქალაქობას, ეროვნებას, ეინაობას, ბინაობას, ჩემს სქესობას, მეცოქესობას, ხმოსნობას, ობოლ-პატრონობას, ბროშურას და კონვერსიას, თვით ჩემ მატრაკეეეცობას და სხვას-და-სხვას! თქვენ დუელში უნდა გამობრძანდეთ ამ მინუტში, ან წუთში, სეკუნდში, თვალის დახამხამებაში, აქეე ალაგას, ამ ბალაგას! უნდა ეიპრძოლოთ პირდაპირ, ზედი-ზედ, გუულდაგულ, თვალ-და-თვალ, დამბაჩებით, ხმლით, ხანჯლით, ბებეთით, საბეთით, დანით, ზუბით, სატეკრით, ფიწლით, ორთითით, ანდილით, მარეკილით, ზბაპუნით, ზარბაზნით,—გაჩერდით, გამაკრდით!

— შენ ეი, ღრაფენკა! დაიძახა ხის სალდათმა და მატრაკეეეს კისერში ხელი ჩაიკონა.

— მართალია მთერალი არა ხარ, მაგრამ მაინც დიდი ხანია გამონელება გეჭირია. მატრაკეეეს გიიწია, მაგრამ სალდათი ხელ ეონიეკი იყო, ისე მაგრათ მოჭკიდა ხელი, რომ მატრაკეეეს სულ ხიწეები დაიძერა

— ეაი, ეაი, დაიკა კაცო! შეჰქნა წრიპინი მატრაკეეეს.

— ბატონო მხედარო, თქვენო კეთილ-მაღალ-აღმატ-ზობილებავ, მე არაფერი, მე ისე რაღა! მე ძლიერ ბშეიდი ეინუე ეარ, მე პატიუსი ეკეთ ერთნაირათ სისულელესაკ, ჭკუა გონებასაკ. . მე ეადდებ პუბლიკისტობას და დიამბეგობას, ეგზეკეუციას და მოკალაქობას, დიერდომიღთა შემწეობას და ფიდოფლას შაბაშთ მოკრეფულ ქრთამსა, ერთი სიტყეით ეისაც, სადაც, რასაც გნებავთ, მეტადრე კეზეკონობას და უაზრობას...

— კოლოფში ჩასეიი, კოლოფში! მაგის ბინაა ცარიელი კოლოფი! შეჰკეარი ყველამ, ეისაც გონება შერჩენოდა.

— იქ, იქ იჯდეს გათენებამდეს! ცალეკ, ცალკე!.. მართლაც წაიყვანეს ჩეენი მატრაკეეეს, ჩასეეს კოლოფში და თავი დახურეს. იქ ამრიხეენა და ბოლოს სადღაც ჭიჭანინ ინოეა, გამოსეკ თავი და დაიძახა:

— თქვენ ეი, აი, აქ გახლავართ მამაცი მატრაკეეეს! თქვენ ხარ ყველანი ხარო ჩემი ეენებები, ბაიყუშებო, წანდა პაჭიკებო, გოჭა-ყოლაბი, ხალერა-ბალეკი, ამლაბუდა, მტკერი, ბუდა-ფშუტა, ქოში, ფლოსტა, კრიკინა, ანწილი, მამოხი, შრატი, მაჯლაჯუნა, ყეიციანი, ციგანი, კოტეკა, ჭია, ჭრიანტელი, ჭრიკინა, კალია, ბათილა, ცრუ-ეექსელი... — ჭყეიროდ კოლოფში გაშმატუტეული მატრაკეეეკ, მაგრამ ყველა თამაშობდა და ყურს ალარაეინ უგდებდა. ასე ეწრიპინა მატრაკეეეკ გათიოდამდეს.

დილაზე რო ბაეშეები მიეიდენ სათამაშოებთან, ყველა სათამაშო თავის ალაგას ნახეს და მატრაკეეეკ კი ტიკინის ფეხრთა კერძთ ყირამალლა ერეკა იატაკში, ეითომ არაფერი მომხდარიყოს.

— შეხედეთ, დაიძახა ერთმა გოგომ, ეს ხომ ჩეენი ეუშინელი მატრაკეეეკა, აქ შემომმცერალა, ქა! ერთი ჭაითხოს კაცმა: აქ რა შენი ალაგია! აი შე-შე! დაიკარეე აქედანაო, დაიძახა გოგონამ და უანჯარაში გადაადგო კეკრის ხიწეი მატრაკეეეკ.

— აი, ახლა მე ეარ მსხეერპლი ეუსმართლობისა და ჩემი ნებით ეტოვებ ამ ალაგს, რადგან არ ეემორჩილებები მხოლოთ ჭკუის სიმძლეარეს ჩქარა, მალი, სწრაფე, ეუფაბი! ოჰ, რა ბეესაკ მიჰქრის ჩემი მერანი! და წკიპ—მატრაკეეეკ დაეკა ბაზრის მიედანზე...

მ. მუ-შუნ-გული.

(შემდეგი იქნება)

ᲡᲐᲠᲙᲔ.

ᲐᲛᲘᲐᲕᲘ—ᲯᲣᲠᲜᲐᲚᲘ ᲢᲔᲥᲜᲘᲙᲘᲡ

ᲘᲜᲓᲝᲔᲗᲘᲡᲒᲠᲐᲜᲐᲜ.

ᲞᲐᲠᲘᲖᲘᲡᲐᲛᲔᲠᲘᲙᲘᲡ ᲔᲠᲘᲜᲗᲘ ᲡᲝᲤᲔᲚᲘᲐ ᲘᲧᲝ, ᲡᲐᲓᲐᲪ ᲡᲐᲠᲘᲠᲐ ᲐᲠᲐᲕᲘᲡ ᲘᲪᲘᲜᲐᲡ, ᲓᲐ ᲐᲠᲪ ᲐᲠᲐᲕᲘᲡ ᲔᲜᲐᲡ. ᲔᲠᲗᲮᲔᲚ, ᲐᲗ ᲡᲝᲤᲔᲚᲘᲡ ᲔᲠᲗᲘᲡ ᲧᲛᲐᲬᲘᲚᲔᲠᲘᲡ ᲛᲘᲪᲘᲜᲝᲡ ᲓᲐ ᲠᲝᲞᲝ ᲒᲖᲐᲖᲔ ᲞᲐᲢᲐᲠᲐ ᲯᲣᲠᲘᲡ ᲡᲐᲠᲙᲔ, ᲠᲝᲛᲔᲚᲘᲪ ᲐᲚᲐᲗᲐᲜ, ᲘᲘᲛᲘᲡ ᲧᲣᲪᲝᲠᲔᲚ ᲙᲘᲚᲘᲡ ᲓᲐᲓᲒᲐᲠᲓᲐ. ᲘᲐᲠᲜᲔᲚᲘᲗᲐᲜ ᲐᲘᲦᲝ ᲮᲔᲚᲨᲘ ᲡᲐᲠᲙᲔ ᲓᲐ ᲒᲐᲨᲢᲔᲠᲔᲑᲔᲑᲘᲗ ᲓᲐᲣᲬᲧᲝ ᲧᲣᲠᲕᲘᲗ, ᲛᲘᲡ ᲒᲐᲯᲔᲠᲔᲑᲔᲑᲘᲡ ᲨᲔᲮᲔᲚᲐᲠᲔ ᲐᲠ ᲰᲬᲘᲜᲔᲗ, ᲠᲝᲓᲔᲡᲐᲪ ᲡᲐᲠᲙᲔᲨᲘ ᲓᲐᲘᲜᲐᲮᲐ ᲘᲔᲠᲘᲪᲝ ᲛᲔᲒᲘᲡᲢᲠᲘᲡᲐᲜᲘ, ᲛᲔᲒ-ᲗᲛᲐ ᲓᲐ ᲬᲘᲠᲘᲚᲘ-ᲗᲘᲗᲔᲚᲘᲗ ᲨᲔᲛᲘᲗᲮᲝᲕᲔᲗ ᲙᲘᲚᲘᲡ ᲡᲐᲮᲔ. ᲐᲡᲘᲗᲝᲜ ᲡᲐᲮᲘᲡ ᲜᲐᲮᲘᲗᲘᲡ ᲒᲝᲛᲪᲔᲑᲣᲚᲘᲐ, ᲓᲐᲯᲓᲐᲡ ᲓᲐ ᲒᲣᲚᲛᲘᲓᲒᲐᲜᲘᲗᲘᲗ ᲒᲐᲜᲐᲒᲠᲫᲝᲗ ᲡᲐᲠᲙᲔᲨᲘ ᲧᲣᲠᲕᲘᲗ. ᲛᲘᲠᲘ ᲒᲐᲯᲘᲠᲕᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲨᲔᲛᲘᲗᲮᲝᲕᲔᲗ ᲗᲥᲕ:—„ᲨᲣᲠᲘᲜᲘᲡ ᲗᲘᲗᲘᲡ ᲛᲐᲛᲘᲠᲘᲡᲛᲘᲡ ᲡᲐᲮᲔᲐ, ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲘᲡ ᲮᲛᲐ ᲓᲘᲓᲘ ᲮᲐᲜᲘᲡ ᲛᲙᲓᲠᲐᲠᲘᲐ ᲓᲐ ᲡᲐᲜᲓᲐᲓ ᲒᲐᲛᲝᲩᲜᲔᲑᲘᲡ ᲓᲐᲛᲘ? ᲐᲚᲑᲐᲗ ᲠᲐᲚᲐᲪᲘᲡ ᲪᲣᲧᲝᲠᲘᲐ ᲐᲛᲘᲐᲕᲘᲐ ᲩᲔᲛᲘ ᲗᲐᲒᲘᲡ! ᲘᲡ ᲠᲐᲚᲐᲪᲘᲡ ᲜᲘᲜᲔᲑᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲨᲔᲜᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲮᲔᲚᲘ-ᲡᲐᲮᲝᲛᲪᲘᲡ ᲜᲐᲮᲘᲜᲔᲑᲘᲡ ᲛᲘᲠᲘᲡᲐᲜᲘ ᲜᲘᲗᲝᲜᲘ, ᲩᲐᲜᲓᲐ ᲯᲘᲠᲘᲜ ᲓᲐᲒᲐᲣᲓᲐ ᲨᲘᲜᲘᲡᲐᲜ. ᲡᲐᲚᲔᲚᲘᲡ ᲠᲝᲛᲐ ᲛᲘᲘᲪᲔ, ᲩᲐᲓᲐᲒᲐ ᲘᲡᲘᲗᲝᲜ ᲙᲝᲚᲝᲠᲘᲡᲐᲜ, ᲠᲝᲛᲔᲚᲗᲐᲒᲘᲡ ᲨᲘᲜᲐᲡ ᲩᲐᲒᲘᲓᲒᲔᲓᲔᲡ ᲑᲔᲚᲘ; ᲪᲝᲚᲘ ᲒᲘ ᲐᲛᲐᲕᲔ ᲐᲠᲐᲜᲘᲔᲠᲘ ᲓᲐᲣᲛᲘᲚᲔᲐ; ᲐᲛᲓᲔᲜᲘᲜ ᲮᲜᲘᲡ ᲛᲙᲓᲠᲐᲠᲘᲐ ᲓᲐᲛᲘᲡ ᲡᲐᲮᲘᲡ ᲜᲐᲮᲐᲒᲐ ᲣᲗᲝᲗᲝᲗ ᲠᲐᲛᲘ ᲡᲐᲡᲬᲐᲣᲚᲔᲑᲐᲐᲛ!—ᲐᲛᲘᲐᲕᲘᲡ ᲛᲘᲗᲘᲡᲘᲗᲘᲗᲘ. ᲩᲚᲔᲑᲘᲡ ᲡᲐᲮᲝᲛᲪᲘᲡ ᲛᲔᲢᲘᲗᲝᲜ ᲣᲑᲘᲓᲔᲑᲘᲗ ᲐᲠᲘᲜᲐᲕ, ᲒᲐᲘᲪᲘᲠᲔᲑᲘᲗ ᲑᲔᲚᲘᲡ; ᲪᲝᲚᲘ ᲒᲘ ᲐᲛᲐᲕᲔ ᲐᲠᲐᲜᲘᲔᲠᲘ ᲓᲐᲣᲛᲘᲚᲔᲐ; ᲐᲛᲓᲔᲜᲘᲜ ᲮᲜᲘᲡ ᲛᲙᲓᲠᲐᲠᲘᲐ ᲓᲐᲛᲘᲡ ᲡᲐᲮᲘᲡ ᲜᲐᲮᲐᲒᲐ ᲣᲗᲝᲗᲝᲗ ᲠᲐᲛᲘ ᲡᲐᲡᲬᲐᲣᲚᲔᲑᲐᲐᲛ!—ᲐᲛᲘᲐᲕᲘᲡ ᲛᲘᲗᲘᲡᲘᲗᲘᲗᲘ.

ᲛᲗᲘᲚᲘᲡ ᲡᲐᲛᲘ-ᲮᲝᲗᲘᲡ ᲓᲦᲔ ᲨᲘᲜᲚᲐᲗ ᲐᲨᲝᲗᲗᲘᲗᲔᲑᲣᲚᲘ ᲧᲝᲤᲘᲚᲘᲧᲝ. ᲡᲣᲚ ᲐᲛ ᲛᲙᲓᲠᲐᲠᲘᲐ ᲓᲐᲛᲘᲡ ᲡᲣᲠᲕᲐᲗᲘᲡ ᲤᲘᲥᲠᲝᲑᲓᲐ, ᲬᲛᲘᲠᲗᲐᲗ ᲪᲮᲝᲕᲔᲑᲓᲐ ᲡᲐᲛᲧᲝᲗᲡᲐ ᲓᲐ ᲛᲘᲦᲝᲛᲝᲓᲐ ᲮᲐᲚᲨᲘ ᲐᲛ ᲫᲕᲠᲘᲗᲡᲐᲡ ᲜᲘᲗᲔᲑᲘᲡ ᲡᲐᲜᲐᲮᲐᲕᲐᲓ. ᲪᲝᲚᲘ ᲧᲣᲠᲐᲓᲦᲔᲑᲐ ᲩᲐᲥᲠᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲓᲐᲛᲘᲡ ᲡᲣᲠᲕᲐᲗᲘᲡ ᲤᲘᲥᲠᲝᲑᲓᲐ ᲓᲐᲛᲘᲡ ᲡᲐᲮᲚᲘᲡ ᲜᲐᲮᲐᲒᲐ ᲒᲐᲛᲝᲩᲜᲔᲑᲘᲡ ᲓᲐᲛᲘ ᲡᲐᲮᲚᲘᲡ ᲜᲐᲮᲐᲒᲐ ᲣᲗᲝᲗᲝᲗ ᲠᲐᲛᲘ ᲡᲐᲡᲬᲐᲣᲚᲔᲑᲐᲐᲛ!—ᲐᲛᲘᲐᲕᲘᲡ ᲛᲘᲗᲘᲡᲘᲗᲘᲗᲘ.

ᲛᲗᲘᲚᲘᲡ ᲡᲐᲛᲘ-ᲮᲝᲗᲘᲡ ᲓᲦᲔ ᲡᲐᲛ

სიტყვებმა უარესად გააბრაზეს ცოლი.

—შენ, იქნება, სულელი გგონივარ? მარა არც იმდენით სულელი ვარ, რომ ქალისა და კაცის სახე ვერ ვაგარჩიო.

ამ ნაირათ შეყენენ ლაპარაკს და ატყდა ერთი აური-ბაური.

კარები ღია იყო. მათი ხმაურობა მოესმა ქეჩაში მიმავალ ღედელს, რომელმაც შემოუხვია მათთან ამბის ვასაგებად.

—შეილო ჩემო!—უთხრა მან. რა გადაეგმესთ? რა ხმაურობაა?

—მამამ! უთხრა ქმარმა,—ჩემი ცოლი გგიჟდა.

—„ქალები აგეთები არიან, შეილო“,—ზოგი უარესიცაა; მაგრამ უნდა მოითმინოთ. ეს ქალი ხომ შენი არ ჩეულია? და ახლა ბეერიც რომ ოჯაერო, რას ვაკეთებ?!—უთხრა ღედელმა.

—„ი! მარა რასაც ეს ამბობს, ტყუილია!

—სრულებით არ არის ტყუილი—წამოიძახა ცოლმა - ჩემ ქმარს ეიღაც ქალის სურათი აქვს, მე ეუნახე, დამალული ჰქონდა.

—გეფიცებით, მამაო, რომ ქალის სურათი არ მქონდეს ის ჩემი გადაცეალებული მამის სურათია.

—დამშეიდდით, შეილებო!—უთხრა ღედელმა, —და მ-ჩენენთ აქ ის სურათები.

—აგერ არის. ერთია, მეტი კი არა, მაგრამ ეს ერთიც ცმარა. ღედელმა აიღო სარკე და ჩაიხედა შიგ, დიდი გაკვირვებით. დაინახა თუ არა შიგ სახე, მაშინვე თაყვანი სცა და მშეიდობიანი ხმით უთხრა მათ.—

—შეილებო! გაასწორეთ თქვენს შორის ჩამოვარდნილი უკმაყოფილება და დამშეიდდით.

ორიე შემცდარხართ. ეს სურათი არის ერთი წმინდანი მღვდლისა. მიკვირს, როგორ შეცდით ასე, რომ ვერ იცანით ასეთი ღვთის მეტყველი სახე. ეს უნდა წაეიღო მე და დიდებით დავასვენო ჩვენი ეკლესიის სხვა წმინდანებთან ერთათ.

ამ სიტყვებით ღედელმა დალოცა ცოლ-ქმარი, და გამოვიდა სახლიდან თავის წმინდანით; რომელმაც კინაღამ ერთი ალიაქოთი ატეხა ცოლ-ქმარს შორის.

ინგლისელი ქალი.

რედაქტორ-გამომგემელი ან. თ.-წერეთლისა.

განცხადებანი

საკომერციო კურსები
ქალებისა და ვაჟებისათვის
(წელი მეოთხმეტე)

კურსების დანიშნულება ის არის, რომ სპეციალური საკომერციო განათლება შესძინოს მსურველთა, როგორც ქალებს, ისე კაცებს და მოამზადოს ეარაჯიშობის შემწეობით ანგარიშის დახელოვნებით მცოდნენი.

სწაელის გათავებას შემდეგ ატესტატები ეძლეეთ. 1896—97 სამოსწაელო წელს შემდეგი საგნები იქნება სასწაელებელი: 1) საკომერციო კანონმა, 2) საკომერციო არითმეტიკა, 3) შუბუალტერია მარტივი, ორკეცეცა და სამაკეკო, 4) არითმეტიკა სასნარიშო ოთოთვით, 5) საკომერციო მიწერ-მოწერა, 6) საკანცელარიო და სათანსმაჭო წესდებანი, 7) მსწრაფელ-წერა და წერა ბეკრული და შნიანი (исправление дурного почерка).

სწაელა დაიწყება 16 სექტემბრიდან. ახლათ შემომსელელთა მიღება დაიწყება 2 სექტემბრიდან. ყოველ დღე დილის 10 საათიდან თერთმეტამდე და საღამოს 4 საათიდან 8 საათამდე, კურსების სადგომში სახელი ადგილსაღგრ ფრიდიანოვიანის № 9, სერგიევსკაიას და ნაკრანის ქუჩაზე, ეფთიჰის პირდაპირ.

პროგრამები და წესები კურსებისა უსასყიდლოთ შეიძლება მიიღოს მსურველმა კურსების სადგომში და ძმათა წოვიანოვების სამაკერო კანტორაში, სიოონის ქუჩაზე.

ეინც ქალაქს გარეშე ცხოვრობს, შეუძლია წერილით მიმართოს კურსების დამაარსებელს ბ. მანუელანტს, ტფილისში.

(12—5)

ᲒᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲐ

წერა-კითხვის სასოსაკადოების მადასიანი ო�და შემდეგი ასადი წიგნები:

ოქროს მოყვარულები ფასი	15 კ.
მოსაელის მცველნი, სურათებით ი. გოგებაშვილისა	20 კ.
მთიულეთი 1804 წ. ა. ფორნელისა	70 კ.

ᲒᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲐ

თეკლისის სათავადაზნაურო სკოლისა.

1) მდგომარე წლის ენკენისთვისათვის თეკლისის სათავადაზნაურო სასწავლებელში არის სულ ორმოცდა ხუთი ეკანსია (45): პირველ განყოფილებაში—40 (7 და 8 წლის ყმაწვილებისათვის) და მეორე განყოფილებაში—5 (8 და 9 წლ. ყმაწვ.); დანარჩენ განყოფილებებში და პროგიმნაზიულ კლასებში არც ერთი თავისუფალი ადგილი არ არის.

2) 45 ეკანსიიდან 42 არის დანიშნული გარეგან მოსიარულებისათვის და სამი არის საზოგადოების ნახევარ ხარჯზე.

3) ვინც საზოგადოების ნახევარ ხარჯზე იქნება მიღებული უნდა შემოიტანოს წელიწადში ათი თუმან-ნახევარი შემოსელისთანავე და ნახევარი იანვარში.

გარეგან მოსიარულს გარდახდება წელიწადში სწავლის ფასი თორმეტი მანეთი: ექვსი ენკენისთვეში და ექვსი იანვარში.

4) ვისაც სურს მიღებულ იქმნას საზოგადოების ნახევარ ხარჯზე, იმან უნდა წარმოადგინოს თხოვნასთან ერთად შემდეგი დოკუმენტები: ა) წლოვანების (ნათლობის) მოწმობა, ბ) სიღარიბის მოწმობა მაზრის თავადაზნაურობის წინამძღოლისაგან, გ) მოწმობა თეკლისის სათავადაზნაურო ბანკიდან, რომ იგი ირიცხება ხსენებული ბანკის დამფუძნებელთა შორის, დ) ეკეკლესიის აღრის მოწმობა.

5) ვისაც გარეგან მოსიარულეთ სურს შემოსელა, მისთვის საჭიროა იგივე დოკუმენტები, გარდა დამფუძნებლობისა.

6) ეკეთუ მთხოვნელთა რიცხვი აღემატება ეკანსიების რიცხვს, იმ შემთხვევაში, მსურველნი მაშეკულნ იქმნებიან წილის ყრით. წილის ყრაში მონაწილეობას მიიღებენ მხოლოთ ისინი რომელნიც, წარმოადგენენ ყველა საჭირო დოკუმენტებს და ამასთანავე ეგზამენსაც დაიჭერენ წლოვანების შესაფერ კლასისათვის.

7) ეინიდგან პანსიონში შემომსველელთათვის მცირეა ეკანსიების რიცხვი და მსურველი კი ბევრია, სკოლის კეთილ კომიტეტი ითხოვებოდა ის პანსიონერები, რომლებსაც ოთხ წლის ფასად დაბრუნდა, იმისთვის რომ ადგილი დაეცალოს ახლათ შემოსველელებს. ამიტომ სკოლის მთავრობა თხოვს შეიბოდეს, რომელთაც სრულიად არა ჰქონ შემოტანილი სწავლა-აღზრდის ფასი, რომ უფროთ შემოიტანონ პირველის ეკვანისთვისთვის, რაც არის მათზე დაბრუნდა, თორემ მათი შეიღები უსათუოთ იქნებიან დასოვნილი პანსიონიდან.

8) შესაძლებელია სეპტენბერში, მოწაფეების ხელ მეორე გამოცდას შემდეგ, კიდევ გაიხსნას რამდენიმე ეკანსია იმათთვის, ვინც სრულ საკუთარ ხარჯზე ისურვებს პანსიონში შემოსელას ან ნახევარ ხარჯზე. ვინც საკუთარ ხარჯზე შემოვა პანსიონში, იმან უნდა შემოიტანოს წელიწადში ოცი თუმანი—ათი შემოსელისთანავე და ათი იანვარში.

9) თხოვნა უნდა შემოვიდეს სეპტენბრის პირველ რიცხვამდის. ქალაქ გარეშე მცხოვრებთ თხოვნა უნდა გამოგზავნოს შემდეგი ადრესით: Въ Тифлисъ. Завѣдывающему Тифлисской Дворянской Школой, на Лабораторной ул. въ д Гургинбегова.

10) სეპტენბრის, 2, 3 და 4 რიცხვებში მოხდება მისაღები ეგზამენები და ხელ მეორე გამოცდა ზოგიერთ მოწაფეებისა. ხუთ სეპტენბერს დაიწყება სწავლა.

დათხოვნილ იქმნებიან აგრეთვე ის პანსიონერებიც, რომელნიც სკოლაში მასალასთანაც არ წარმოადგენენ მომავალ 18 $^{6}/_{97}$ სასწავლო წლის ფულის ნახევარს. (3—2)

Дозв. ценз. Тифлисъ 3 Августа 1896 г. — Тип. М. Д. Ротиніанца ტკბილ, ᲐᲐ. ᲠᲝᲢᲘᲜᲘᲐᲜᲪᲘᲡ Гол. пр., № 41.